

اللہ تعالیٰ واذ خلوا الی انشیا طینهم وبقال الی بینه
 مع کما قال عزوجل من النصارى الی اللہ قوله تعالیٰ
 وان من امة الا خلا فیها لذریرا لعلہ یشہد ولما یحییہ
 لبقال انما شک خلا رای برارہ الذ اللہ یشہد ولما یحییہ
 مصدر و لانا شک علی علی فعل ماضی بری شہد و مع
 و انش - و فی النمل خلا رک اقمی ایما شک - خلا و با
 والمد ایضا آید مست جای - و جای غالی غلیہ ستور
 را کرده - و ناقه - کہ بر بچه دیگری مهر آرد و شیر دهد - و
 کنایه از طلاق بقال انت خلیہ و کشی بزرگ - و خانه
 از بنور کہ در وسه غسل بند و بقال انما خلا من کذا ای
 حال خلا بافتح و القصر جزو شہد کلمہ شہد بہا و نصب
 ما بعد ہا علی ان فعل کما تقول جادونی خلا زید و تھم
 فیما الفاعل کانک قلت خلا من جادونی من ید و تھم
 ما بعد ہا بالحر فیه تقول جادونی القوم خلا زید و شہد
 عنہ البعض جرت جرمینہ لہ حاشا و عن بعضہم مصدر
 مضاف و اما ما خلا فلان کیون فیما بعد ہا الالانصب
 لان خلا لا یكون لیس الا صلا لہا و شہد مع مصدر
 کانک قلت جادونی خلوزید ای خالین من زید -
 و لیل الفعل کذا و خلاک ذم ای اعذرت و سقط
 عنک الذم - خلا و بافتح بر لیل علی بی غم خلا
 شہی - خالی موی بی رنگ قر و ن خالیہ قرنا -
 گذشتہ خلی بافتصر گیاه تر خلا کی و جاسف النمل
 عبد و خالی پیہ ای اند مع جو و تہ عنہ - قال
 یعقوب لیل خلیت اعلی و اختلیتہ زر و دم گیاه
 تر را فنا خلی پس در دہ شد (مع ن اک) اعلی کلب
 و اس علف در دخلاہ بالنا و توبرہ و علف و آن خلیت تھم
 اخلیا ای جزرت لہا اخلی - و السیف یخلی ای یقطع
 محتلمون و خالون گیاه در وندگان خلا بسیار
 علف شدن زمین بقال اخلت الارض ای کثر خلا ہا

خضا
 احتقار
 خما
 خنی
 دای
 خوی
 دبی
 ختا - دجی
 خاتبہ
 خشو
 خروہ

و خالی شدن بقال خلاک لشی و اعلی بمعنی و خالی
 کردن - و خالی یا منتن - و خلوت کردن مقدر لازم
 و شہی شدن شکم از طعام ستملا خلوت حبتن خالیست
 الرجل مار کتہ و تخلیت لفرغت و خلیت عنہ سبیلہ
 را کردیم فهو خلی -
 خنی - خنی - سخن مہو و گفتن در مع کر لہ ۲ کلام
 سخن و کلمہ خنی - و خنی علیہ فی منطقہ اذا فخرت استخفا
 علیہ الدہرای انی علیہ بلکہ و اخنیست علیہ ای قسمت -
 خوی - خوی - بے باران شدن (مع ن اک) ۲
 بقال خوت انجم تخوی نیما اذا اخلت و ذلک اذا اخلت
 و در تظنی نوینا و اخوت شد - خواہ بافتح و الخیشک
 لاندن - و خالی شدن - و بیفتادان در مع ن اک ۲ و ک
 ات ۲) و من ذلیہ تعالیٰ فتلک بو تم غاویہ ای خالیست
 و بقال ساقط کما قال اللہ تعالیٰ فی خاد تہ سطل
 مرد شہای ساقطہ علی سقولہا - خوی شہی شدن شکم
 لہا بزرادن بچہ خرقہ نوعی از طعام تخویہ ساختن
 این طعام - در زمین در و اما لاندن شکم شتر چون خستہ
 مرد چون سجدہ کند مرغ چون پر ہا فرو برد - و کل کردن
 ستارہ بفرود شدن و غروب نمودن - خوی زمین نرم
 ختم - اندہ یا ترس یا جاری گولسا کرد پس
 فرو خنی نمود (مع ن اک) ۲) خنی مثلہ ختا التوب
 پرز ہای جامہ را بر بافت محتو کنت منہ ختا نسلا نا
 یعنی سہان را از کار بازداشت و خنی ای بلع شام
 کسر نو با تو با متقر تا ختمتہ ناقص -
 خاتبہ - عقاب خستی از خون پادشاہ یا جسز
 آن رنگش زر گشت -
 خشو - پامین شکم فرود شستہ بقال امرأۃ خشوار
 و لا بقال ذکب للرجل -
 خروہ - الفادس - بالضم سور اخ مبر فراسخ خرا تا

بافتح نام دو ستارہ خرا کہی -
 خصنا - ریزہ و سپرزہ شدن چو در مع ن اک ۲
 اختقار - زن فراخ کس را جمع کردن -
 خما - اللہن نموا - ای شستہ (مع ن اک) ۲

فصل لیل

دای - دای - از شتران جالی کہ چون چوب کز
 بوی رسد ریش کند و منہ قبل للغراب ابن دای تہ
 و فرقیقن در مع لفتحما بقال دایت للشی ادائی و ت
 لغتہ فیہ - و لیل الذئب ہ ای للفرال لیا خندہ
 ای خیلہ شل یا دو - ابن دایہ زاع و آیات بالتحریک
 ح - جمع دای وئی مثل صنان و صنین -
 دلی - دلی - بافتح و قصر لجر او قبل ان یطیر
 یعنی تلخ پیادہ و با تہ کیے ارض مدبیتہ زمین تلخ خورہ
 و ارض مدبیتہ مدبا تہ زمین تلخ تاک ای اکر
 از ایشہ بخرج من ورقہ الدلی یعنی برگ شلوہ
 گیاه چندان شود تلخ مانند گرد و دبا بر بالضم و لشدید
 و المدکد و دبا تہ کی و بقال جار فلان بدی دلی ذا
 جاہ بال کالدلی فی اکثرہ یعنی چون تلخ -
 دجی - دجی - بالضم تاریکی و جو لفتین تاریک
 شدن (مع ن اک) ۲) لیلیہ و اجبیت لغت منہ - و
 و جاللیل دا و جی و تدجی یعنی - و یا جی تاریکیا کاند
 جمع و جیہ قال الاصمعی و جاللیل اذا ہو ایس
 اعلی شعی و لیس ہومن الظلمہ و منہ و جالاسلام ای
 قوی و ایس کل شی - و جیتہ بالضم کارہ صیاد و
 تاریکی و جی ح - و لیل انہ لنی عیش و لک کانہ بود
 الخفض و اللیتہ - مداجاۃ مداکردن و واجبیتہ
 دارمیتہ کانک سائرۃ العداوۃ - و المداجاۃ ایضا
 المنع بین الشدۃ و الرخار -

لہ الدبہ احد الباریہ و کورہا اوق شہ جاہ بادی دہر یا در بین ہا کثیر فیلط البحری و ان

دحو - وحاً - گستردن (معنی ۲) قوله تعالى
 ذَا الَّذِي نَجَّى ذَكَرِكُمْ ذِكْرًا لِيُنظَرُ - دوحا المطر
 المحض عن وجه الارض - ويقال لاعب ما يجوز بعده
 ووجه ای ارم يجوز دست دیا اندازان رفتن اسپ
 (معنی ۲) وحیه بالکسر تمام مردی و هو الذی
 کان یأتی جبریل علیه السلام علی صورته و کان من اهل
 الانس و جنیه و حوۃ بالفتح فیها نام پسر معا و بین بکر بن
 صوازن مدعی النعامه جای بینه نادن وی اوسه
 النعامه جاسه چوزه بیرون آوردن و و هو فعل
 و و و - ووا - بازی یقال ہزار و مثل عصاد و
 مثل دم و دن مثل حزن و قہر فی التون -
 درسی - درسی - بالفتح و درمیہ بالفتح و کسر رآیہ
 بالکسر و استن (معنی ۲) درتہ و درتہ ہی
 علمت بہ و لاوری ای لا علم و یقال یحزن الی الکفر
 استعمالہ و قالوا لا اور کما قالوا الم ابل و لم یک
 اور ارگا بانیدن و قرمی و لا اور کہ بہ بفتح ازا -
 مداراۃ با یکدیگر زسے کردن تہمز و لا - درتہ علی فعلیتہ
 ما تہمز و بغیر التہمز و بہ دایہ لیستہر بہا الصائد فاذا اکنہ
 رمی - و درتہ مداراۃ سیح و شاخ ہار یک کہ زبان
 بوی موسے سر راست کنند و قدرت المکرۃ ای
 مرحمت شعر ہا - و قولہم اورد اما کانا کانا ہم اعتماد و ہ
 بالغر و الغارۃ - و تہراہ و اورا و بعضی ای مختلفہ
 دسی - تدسیتہ پوشانیدن و شہا سے اخفا یا
 و ہونے الاصل و شہا قابل من احدی ایستین
 یا -
 وحو - وحوۃ - بالفتح بہ طعام خواندن دن ا
 (معنی ۲) یقال کمانی و حوۃ غلان و مدعاہ غلان و
 بالکسر پسرے خواندن و حوۃ سے نسب کردن
 یقال غلان دمی من الدعویہ والدعوی ہذا کلام کثر

المرب و بعضہم یفتخون الدال فی النسب و یکسر و ہما
 سنی الطعام - دمی پسر خواندہ - قوله تعالى و ما یجکل
 اذ یعیالکم ای ہا کہم دعوی م اذ ہما دعوی کردن بر کسی
 و نسب و نام خویش گفتن و در حرب پیش خصم
 و داعست الخیطان و الغراب ای ہما دست - ادعیتہ
 بالضم و التشدید بیتان مدعاہہ چیتان گفتن دہار
 بالضم و الدم ادعیتہ حج و خواندن - دعوتہ و استدعیتہ
 بکسر - و دعوت استلہ بالخیر و علیہ بالشر - و اصلہ
 و دعا و لاہ من دعوت الا ان الواو لما جاہست
 بعد الالف ہزت و یقال لمرآۃ امت تہ عین انت
 تہ عین علی الاصل و انت تہ عین بانہام العین لغتہ
 و الجماعۃ انتن تہ عین کما للرجال الا ان ہذا الفعل کما
 لقول یمنصرون با اعلال ذاک لفعولن کما لقول یمنصرون
 بالاعلال - داعیتہ اللبن ما یرک فی الفرج لیدعو بہ
 و فی الحدیث و حج داعی اللبن - و داعی الدہر صوفی
 یقال ما بالدار و دعوی بالضم ای احدہ و لا یستعمل اللام
 مع الجہر و یقال بعض العرب لو دعونا لاند معنا سے
 لا جنبا کما لقول لو تعبتنا لا یبتنا -
 دغا - و غوۃ - و غیۃ - خوی بد یقال فلان ذوا
 دغوات و دغیات سے اخلاق ردتہ - دغۃ لقب
 زنے گول یقال اجمع من دغۃ و اصلہا دغوا و
 دغی و الہاء عوض -
 دغو - و قو - خستہ را شستن (معنی ۲) دغوت
 الجرج و دافیتہ و ادفیتہ و سنی الحدیث انہ علیہ السلام
 اتی باسیر قتال لقوم منہم ازہبوا بہ فادنوہ برید اللہ فای
 من البرد یعنی گرم کردن قدہب و بہ قتلوہ فوراہ رسول اللہ
 علیہ السلام یعنی دیت داد اور رسول صلعم
 و فابا لقصہ خمیدن (معنی ۲) اتی کوزو و غل
 اونی ہوا الذی طال قرنہ ہذا و ذہب قبل

اؤینہ یعنی دراز شدہ شامہ سے دسوی گو شامہ ہذا
 دغوا بہ و طائر اونی طویل الجناح - دغوا و عقاب
 یسے لوح نقار ہا و دخت بزرگ ندانی دریا غن
 و کشادہ رفتن شتر و غوا شتر نیکو دراز کردن -
 دقا - و قی لفصیل - بالکسر قی و قی اذا کثر
 من شرب اللبن حتی یثیم یعنی چندان خوردن گلاب و
 گردش نمودن و قیہ مؤنسٹ - و قیل و قواں و قوی -
 و لو - و لوہم - و لآۃ مثله و آا بالفتح و لا بالکسر
 دلی کہ تک اول جمع قلم منہ قلبت الواو یا رلو قوما
 طرفا بعد فتمتہ و کی از ہرج - و و اع شتر - و سخی یقال
 جاہ بالدلو سے بالداہیہ - و الیہ و دلاب لوبر کشیدن
 و لو از جاہ و معنی (معنی ۲) یقال دلوٹ الدلو بوجاہ
 فرور ہا کردن آزا دلا و مثله و زم راندن ستور را -
 و نری کردن با کسی یقال منہ دولتہ و والیہ
 ای داریہ - و شقیح گرفتن کسی را یقال دولت
 بفلان الیک ای استشفعتہ الیک - اد لوی الی
 اسرع دہو انوع یقال و لآۃ بغر و رانی و قہ قہ لقا
 فذلہا لغر و ر - و کتے من الشجرۃ - و قولہ لعائے
 شرم و تانہ لای ای تدلی کقولہ تعالی ثم ذہب الی اہلہ
 یطی ای تہبط - و ادلی سجتہ ای اخرج بہا و ہویڈلی
 یرجہ ای میکت بہا و ادلی ہالہ الی الحاکم دفعہ الیہ منہ
 قوله تعالی - و قد کواہبنا لیلۃ الحکام یعنی البرئۃ -
 و ما - دم - خون و الذمۃ اخص من الدم کما
 قالو بیاض و ہا ضہ و اصلہ دمیہ بالتحریک و انما
 قالوا دمی کی دمی نا کسرۃ الیہ قبل الیا کما قالوا رضہ
 برضی و ہون الرضوان و قال سیویہ اصلہ دمی سکون
 المیم لاند یجمع علی دما و دمی مثل ظباہ و ظبی لظی لوکا
 مثل تھاد و عصا لما جمع علیہ ذلک و قال المیزان اصلہ
 فعل بالتحریک لان جاہ جمعہ مخالفاً لظائرہ و الذباب

دحو

دقا

دلو

دو

درسی

دغا

دسی - دقو

دغو

دوا

منه الیاء و دل علیها تو نمیرسد المنتهیه و میان الایر سے
 ان الشاعر لما اضطر اخبرهم علی اصلا فقال دشتر غلظت
 علی الاعقاب تدعی کلومنا و دکن علی اقدامنا القیطر الدعی
 فاحترج علی الاصل - و تصغیر هومی و النسبه الیه سے
 ادوموی و المصدر منه الصنادی ر مع ک (۲) ان
 دوی کندک لقال دوی الی شئی فودم علی فعل فمصدر
 سحرک بلا اتفاق و انما اختلفوا فی الاسم و یتشبه بالضم
 بہت و صورت و کئی ج - ساتید مانام کو سب سے
 اقبال کا سما اسمان جلا و احدا - مدی تیری کہ بروی خون
 خشک شدہ باشد - واسپ نیک مسخ و ہر چہ نجابت
 مسخ باشد مستحی آنکہ ہرق دم از غریم حق خود گیر خون
 آردہ از می خود آرد اما تہ تہ خون آوردن - و خون کو وہ کو
 و امیہ شیحہ کہ غنن بیلابی زدی و ز مردم الاخرین نوئی زلویہ
 و نو - و نو - نزدیک آمدن صلہ بمن ر مع ف من
 آو آہ متعز نہ - و بتا این جہان نزدیک و نو کشت
 ادنی از نو بمعنی اقرب د نزدیک برونی ج مثل
 کبر سے و کبر - دنیاوی دنیوی دینی منسوب بوسے
 آونت الناقہ نزدیک شدت حاج وی و آمنت
 بین الامم من ای قاریبت - و ہنیا و نادی ای قرآ
 ولی نزدیک بلا ہنرۃ التمرنا کس و فرومایہ و تقیہ ادنی
 دنی نو ادنی دنی لے اول شئی - و یدنے ظمان فی الامور
 یتتبع خسیہا - و اصغر یا - و فی الحدیث اذا کلتم نوا
 ای کلوا مما یلکم - مدنی مرد وضعیبت و تدنی ای دنا
 قلیلا قلیلا - و تدانوا ای دنا بعضہم من بعض - و ناموضع
 او نیان د موضع و یقال ہوا بن عم دسنے بالکسر
 بالکسر و الضم اذا ضمت لم یجر الاجر او فی الکسر جلا و الاجر
 و السکون - و اذا ضفت الهم لے معرفۃ لم یجر
 فی نحو و نے کہو لک ہوا بن عمہ دنیا و دنیا لان نیا کوی
 لایکون لغنا معرفۃ -

دخا

دروان

دوہو

دسی

دستوی

دشا

دلی

دنو

دہو

دی

ذاو

ذبی

ذرو

دجا

دوا - و وار - بالمد دارو - و داروی فروہی زن
 و لاغری و بارکی اسپ و آن شہرت کہ میدہند اسپ
 را کہ میجو - و باریک میشود نہ لاغرا دویہ ج - و بالکسر
 لغتہ فیہ لغتی و وار یقال بالکسر ہو مصدر مثل مدا و ا ق
 و دارو - جل و دوامراة و دویہ از فاسد خوف من او و جل امر
 ہومی کیست کہ مذکور است از جل دوی بالفتح ای جمع و یقال کذا
 المینش و یجل دوی بالفتح ای جمع - و یقال حرکت فلانا
 دوی لے ماری بہ حیوۃ - ارض دویہ دواتاک دو
 بالقصر بجاری ر مع ک (۲) و دوی ای مرض
 دوی صدرہ ای صفتن - و ادواہ امر صہ و ادواہ
 ای عالمجہ - و یقال ہویدوی دیدوی ای بکیرض و
 یعالج - و تدوی بہ لے تعالج بہ دوی الی شئی
 لے عوج و لا یدغم فرقا بین فاعل و فعل - و وایہ بالضم
 و الکسر ہر شہیر و جرات و شوار با تدویہ سر بسطن
 جرات و شیر و او خوردن سر شیر دوی السرج
 و دیش و آواز با دوسک کانتی النخل - و دوی النخل
 اذا کان لمدیرہ دوی - مدوی - سر شیر خوردہ - و
 ابر یا رعد دوی الکلب فی الارض اذا دار و تحول
 کما دوی الطیر فی السماء اذا دار فی طیرانہ و یقال
 التدریج فی ہوا و التدریج فی الارض قولہ
 نقان بعضی و یرتہ اشتقت و وامتہ الصب و ذک
 لایکون الا فی الارض - و وادۃ بالفتح م دوی ج
 مثل نواۃ و نوی و دوی علی قول جمع الجمع - و و
 بیابان دوی و دویہ کندک لانما مفازۃ مثلہا
 فتسبت الیہا و ہو کہو لکم قعس و قعس و دہر وار
 دو داری و با قالو ادویہ قلبو الواد الا و لے
 المسکنۃ لغال الفتح ما قبلہا دلا یقاس علیہ دوا
 جانی و یقال ما ہاروی ای احد -
 دجا - و اہمیہ کار سخت و شوار - و سختی و دجا

ج - و یقال دہیہ ای اصابتہ و اہمیہ و ہوا و ہوا
 توکیداما - دہی با سکون زریکی و کاروانی ر جل دہیہ
 بین الہی - الدہا بالمد و الہمزۃ منقلبۃ من الیاء
 دہا و ہیا وان - و یقال ما و پاک ای اصابتہ و
 دجا - تاریکی منہ لیلیہ و خیار یعنی شب تاری -
 دروان - بچہ گفتار از مادہ گرگ -
 و سوقہ - نا بالیدن خلاف زکو ر مع ک (۲) من
 داس لغت منہ و ہنکان شدن ر مع (ف و ت)
 و سلی - نا بالیدن خلاف زکا و ساسہ تہ سلیہ
 اورا و تباہ کرد و دسی عنہ حدیثا یعنی ہر داشت آنرا
 و ستوی - شہری ست معروف در غم -
 و شا - در خشک نیک درآمد ر مع ک (۲) من
 دلی - سرگشتہ شد ر مع ک (۲) من ای قرب
 و تو اضح دالمیہ اسے داویہ یعنی چارہ کردم من در
 و ہوا - و دہویہ بالضم از بسکہ سخت و یوم و ہو
 بالفتح بن یا ہم -
 دمی - دمی - آوازی ست کہ از ان حد
 بر آوردہ اند و الاصل انہ ماکان للناس حد و ضرب
 اعرابی غلامہ و بعض صاحبہ نمشی دہو یقول دمی دمی
 ارد یا یدری فسارت الابل علی صوتہ فقال لزمہ و یقال

فصل الذال

ذاو - ذاو - رائدن ستور ر مع بفتحہ ان من
 و ہر مردہ شدن تر -
 ذبی - ذبیان - بالضم و الکسر ہر قبیلہ -
 ذرو - ذرا - نپا و پوشش و یقال نانی ذراک
 لے نے کفک و شکر و اچہ ہر بارہ شور - و ششک
 رنجیہ از چشم ذری بالضم بالای ہر چیز - و بالای کو بان
 و کوہ فدوہ بالضم و الکسر کی تہ رنی ہر آمدن ہر بالا
 کوہ و کو بان - وزن از بر تران تبیلہ خواستن و یقال

ذرا الشئ من سقط - وذو روثی طیرته واذیبه ذریا
 باد باخوردیشتاب رفتن (مع ف ص ن) یقال در فلان
 بند و ذروای میمر - و ذومن القول من
 طرف منه ولم یقال و برداشتن بادگاه را خاک را
 بر باد کردن خرمن را ذری مثل (مع ف ن اک ۲)
 یقال ذرت الريح العرب وغيره تذروه و تذریه و
 و ذریا من سفینه و منه قوم ذری الناس الخنطه - اذرا
 انداختن تخم در زمین - داشک ریختن چشم و یقال
 طعنه فاذراه حسن ظم و ایه اسه الفاه استذرا کشتن
 خواه شدن پیش و بز - و بسایه درخت شدن
 و پناه گرفتن بچرخه صله بالیاء - تذریه بر باد کردن
 خرمن و ستودن حسب خود را و برداشتن خود را
 و بر باد کردن خاک کان را به حلب زر - و ذریه کردن
 گو سپند را و مانند آن - و مانند پاره از چشم بر گو سپند
 بجهت نشان مدری با کسر سکوره بالضم و التخفیف
 ارزن و اصله ذرو و ذری و الیاء عوض من روان
 و و کراهه شمرین لا و احدیها او هوندی کما یسئل
 و سدها من کمان آنجا که زه بر سر نشیند
 و جاء فلان ینفض ندرویه اذا جسا
 یا غیا یتهدد -

ذکو آن تولید ذکیه بالفتح و بالضم آنچه آتش بوی تیز شود
 از فروزین
ذلو - اولیاء - نهان رفتن -
ذمی - ذمار - بالمد باقی جان مذبح یقال بالضم
 طول شئی ذمار و جنیدن مذبح (مع ک ن م) و بالعکس
 الضیالیه فیہ - ذمیان شتافتن (مع ف ن اک ۲) و تا آنجا
 کردن بوسه را یقال ذمتی ریج کذا ای آذنتی
 و استذمیت ما عند فلان ای تمبجه و اخذت - و یقال
 خذ من فلان ما ذمی تک ای ما رفع تک
ذوی - ذوی - بالضم پیرین (مع ف ن اک ۲)
 و بالعکس الضیالیه فیہ ذوی لغت منه - و ادا و ام
 له از یله -
ذح - الابل سخت رانده شتر را یا دفع کرد و جمع یفعماد
 من (مع ن ۲) ذعا المرأة جامعها -
ذحی - بالفتح به مطرقه پیشم را و اخیدن (مع ف ن اک ۲)
 ذحی شجایی کرد و ختم الترحیح ذحیا اصحابهم و یسئل
 لهم منها ستر مدخاة زمین بینه و رخت -
ذحیة - زن گول خوشین آرا -
ذوقی - اسپ فردشته گوش سست
 یعنی ذوقار مونت منه
ذوی - فریدن (مع ف ن ص ن ۲)

ترکوا الهمة فی مستقبله کثرت فی کلامهم و ما احتاجوا
 الیها فمزده الیاء و با جار ما فیها بلا همز الیاء یقال
 بل ریت دهل سمعت و فی ارایت و ارایتک است
 و ارایتک و الا من اصل روتن الخذت یقال
 ارایتک الشیء فراه و اصله ارایت و ارایه و هو نقل من الیاء
 و آرات الشیء اذا عظم ضررها فهو صری و مرئیة - ریا و
 بالکسر المدخولین ریا به نکی خلق بمودن یقال فعل
 ذک ریا و سمته و هو صری و هم مترادون - و قوم ریا و
 و هو یتم ریا رای یقال بعضهم بعضا - تراوی الجمعان
 له رای بعضهم بعضا - و تیر رای له فی نظر الی
 وجهه فی المرأة او السیف و تراوی له من الجن
 شئی و یقال - فلان لیسترا من الیاء کما یقولون یتمتع
 و یستعمل و یقال لعین مالک له
 عمل ذکن کالی النظر الیک - ریه - بالکسر شش
 و الیاء عوض من الیاء و روات رؤین رج - و رایت
 له صحبت ریه - تریه اندک زرری و تیرگی
 که حالش لیباز غسل بنید و قوله نقال له هم حسن
 اساسا و ریا اذا قری بالهمزة فهو من المنظر من الیاء
 و هو ما رأت العین من حال حسنة و کسوة ظاهره و من
 لم یتم فاما ان لیکن علی تخفیف الیاء و لیکن من
 روت الیاء هم و جلود هم ریا له ابتلت و حسنت
 و یقول فی خطاب المؤمنت من انت ترین فی جمعها
 من ترین سوار الا ان النون استتبه فی الواحدة
 علامة الرفع و التي فی الجمع للجماعة فلم تسقط بحال و یقول
 انت ترینتی و ان شئت قلت تریتی لثی یاء النون
 کما یقال لقرنی سامرا مدد و او مقصورا منه سیت بنا کرده
 مقصود قیانات یقال سمرن رای و سمرن رای سمرن
 رای مرأة بالکسر کنیه سمرنی مرایج - مرأة علی مقفلة
 بافتح و یاء خطاب و امرأة حسنة المرأة و المرأی خوبیدار

ذلو
ذمی

ذوی

ذح

ذحی

ذحیة
اذلی

ذکو
ذهو

ذرای

فصل الرأی

رای - رؤیة - دیدن بچشم مستعدی مفعول
 و اسنن مستعدی مفعول یقال اه ای البصره
 در آه عالمای علمه در آه مثل را و کذا تک - رای
 دیدن بدل و بینائی و لآه در آه در آه - و رای علی
 فعل ایضا مثل ضان و صین - و یقال به رے
 من الیاء ای من یقال رای فی الفقه رأی و قد

ذکو - ذکار - بالمد تیزی خاطر یقال من ذکی الرجل
 فبوزکی (مع ک ن م) و عمر و ذند کانی یقال لذنت
 الدابة الذکاة ذکار بالضم غیر مصروف آفتاب معرفه الیه خلها
 الالفت و الیاء یقال بذه ذکا و طالقه - ابن ذکار صبح
 مذکوة گویم کوسپند را و بر افروختن و تیز کردن آتش
 و بسایل بآمدن مردم مذاکی اسپان از میان سلسل
 بر گذشته مذکی کی دنی مثل جری الذکیات عمار ذکا
 بالضم تیز شدن آتش (مع ف ن م ۲) آذکا و مستعد
 منه و دیدن بر گشتن یقال ذکیت علیین

دقی مثل تجزین مہولہ مرآۃ ای ظاہر حالہ بخیرک
 عما غاب عنک ای ظاہر ویدل علی باطنہ - ترسیب
 آئینہ پیش کسے دشمن کو کہ او بالضم نیکیوں و خوبیوں
 دیدار رو یا علی فعلی خواب کہ دیدہ شود بلا متونین
 بالتونین مثل رومی ج - و فلان منی بجزای موسی ای
 بحدیث اراہ دا سح -
 ربو - ربا - فزونی - و فزون شدن و بزرگ
 بر بلندی - و تاسہ بر افتادن و ربا یا الفرس لے
 اخذ الربو فی العدوی یعنی تاسہ دمع ف اص ۲۰ رابو
 بلندی و شپہ زبوتہ ثلث لغات و ربا و تہ مشلہ
 قولہ تعالی فاخذہم اخذہ رابو لے زائدہ و ربوت
 فی بنی فلان و ربیت ای نشأت فہم - و لقیال ازیب
 او اخذت اکثر ما اعطیت و منہ الربو ابالکسر القصر
 و ان زبوتہ کفر فتن سست و دوام و بیج قولہ تعالی
 و اخل اللہ بالبیع و حرم الربو - ربون ریمان
 تفتیہ و قدر فی الرجل - ربیہ لغتہ فی الربو و نوعی
 از حشرات ربی ج - و فی الحدیث فی صلح اہل سحر
 لیس علیہم ربیہ فلا دم قال القراء ربیہ بالضم و التخفیف
 سماع من العرب و القیاس ربوۃ بالواو و کذا جبتہ
 من الاحباء و معنی الحدیث انہم اسقط عنہم کل دم
 کاتوا یطیبون بہ و کل ربو اکان علیہم الاروکل موکم
 فانہم ایدہ نما - ترجمہ پروردن ربیہ و ترجمہ بمعنی
 ای غزوہ ہذا کلک ما نمی کالولد والتریح و نحوہ
 مرئی و مریب ای معلول بالرب یقال لعلی ربا
 بالفتح و الی ای طول - اربیہ بالضم و التشدید بن
 ران و آصلہ اربوۃ فاستقلوا التشدید علی الواو و ہا
 اربیتان - و یقال جاہ فان سہ اربیہ قومہ ای
 فی اربن و شیرتہ من نبی الاعمام و نحوہم ولا تکون
 الاربیۃ من غیرہم - اربیان بکثیرین و التخفیف نوے

ربو
رحی

ربو

رشی

رخو

رجو

ردی

از ماسہ -
 ربو - ربوۃ - گام زدن (مع ف اص ۲) و فی
 الحدیث فی معاذ انہ یقدم العلماء یوم القیامۃ
 برتوۃ ای بخطوۃ و لقیال بدرجہ - و شست کردن
 و شست کردن و ہون الاضداد - و فی الحدیث
 ان الحریرۃ ترلو فوا و المرین اسے تشدہ و تقوۃ
 و ان نوسے از قلبہ و طعام بجاہ رست - و کشیدن
 چیزے را نوسے و تیر اشارت کردن -
 رشی - رشیتہ - دروزانو و حاصل ریاضت ج
 مرثیہ بر مردہ ستایش گفتن و گریستن دمع ف اص ۲
 لقیال رشیتہ و رشوتہ الصنا و رشیتہ ای رش لہ و
 بالضمۃ الصنا لقیال رشأت المیت و لبات بلج و
 حلات السویق تجلتہ و انما ہون الخلا و و امراۃ
 رشارۃ فی رشایہ و نحو ہا ما لیس بمجوز لان الیاء اذا
 وقعت بعد الالف الساکنہ ہمزت و کذا تک
 بقول فی سقاۃ و سقاۃ و ما اشبهما - و رشیت عنہ
 حدیثا اذا ذکرہ عنہ و ارنشی رشایہ مثل روی روایتہ
 رجو - رجو - رجاء - بالمد امید داشتن - و تفسیر
 (مع ف اص ۲) قولہ تعالی و ما لکم لا ترجون شدقا
 ای لا تتحانون عظمتہ اللہ رجاء و کذا تک بالفتح
 الار رجاء و الخیر و رجیت الامر آخرتہ بہرہ و لا و قری
 قولہ تعالی و آخر دن مرجون لا امر اللہ بالعم و بلا
 ترجمہ ترجمی ارتجار امید داشتن رجیہ امید ہشتہ
 لقیال مالی فی فلان رجیہ ای ما رجوہ - رجاء بالفتح
 و القصر کرانہ بجاہ و کل ناحیہ رجاء و منہ رجیت البسر
 رجوان دو کرائۃ و لقیال حی بہ الرجوان ای طرح
 فی الممالک - ار جاہ کرانہ بقولہ تعالی و الممالک
 علی ارجاہا - و ارجیت المناقہ اذا اتانا ہا ہا ہا
 ارجوان لضمین رشی است تحت سرخ - و در تحت

اگر شکوہ آن سرخ میباشد و عرب ارجوان ارجوان
 منسوب ہوے -
 رحلی - رحلی - بالقصر سنگ آسیا و ہا رجیان و
 مرثیہ و لقیال ثلث ارج و ارجاء کثیرۃ فی الجمع و
 کل من مدقل رجاء و رجالات و ارجیہ مثل عطاء و
 عطاء آن و اعطیہ زمین بلند گرد و دندان - و بر
 قوم و سنیہ شتر - و نام جاب و شتر ان کہ بہ انوسے
 گرد بر گردن و القبیلۃ الکی تستقل بنفسہا و تستغنی
 عن غیرہا - و رحی الحرب جو متہا - و رحی السحاب
 مستدار باد رحیت الرحی و رحوتہا اذا اورتا - و
 رحمت الخیہ ترحو و رحمت اذا استدارت -
 رخو - رخو - بالفتح و الکسر سست رخو بالکسر
 بالضم سستی رخوۃ بالکسر اتحاد بالفتح و المد خا و
 بالفتح سست شدن دمع ک ان ۲ و لقیال العیا
 فرس رخوۃ سستہ مسترسلہ - ارخا پرودہ فرد کذا شستن
 لقیال رخیت الستر - و غیرہ اذا ارسلتہ و ارضت الثا
 اذا استرخا صلاہا - استرخا سست شدن و
 فر و شستن بہر چیز لقیال استرخی اللحم یعنی فرو بست و
 سست شد گوشت و لقیال ہذا ارضیہ ہر چیز
 اذا ختہ شود چون پرودہ مانند آن تراخی و تک
 کردن ارخا و لقیال سستہ ارجویدن بمراد و منہ فرس
 مزخا و رخیل - مراخ و اتان مرخا کثیرۃ الاغار -
 رطل رخی بالالی و اسع الحال - رخا نہ نام با و نہ موقو
 لغت سوزناہ الریح تجری با مرہ رخا ای جعلنا با رخا
 ردی - ردی - ردیان - نوے از و دیدن
 ارب و خز و فزون شدن سال لقیال متبرکوت
 علی خمسین ای روت و اربیت مثلہ کونفن و
 چیرے را (مع ف اص ۲) مروی بالکسر سنگ ندائی
 دشت لقیال للشباع انہ لم یوسع لرب

وهم مرادى الحروب وكذلك المراداة - وفي المثال
كل صب عذره مراديه وكشفه بالناقمة في الصلاة
فيقال ناقمة مراداة - رداة نخرة روى ج - مرسة
بالضم والتشديد على حوب كشي بانان مرادى ج -
رودى اليانك انما شقن وبيك باى جستن كوك
وانقادن در چاه وفرد افتادن از كوه (دع فاك ۲)
تروى مثله - يقال روى في البرء وتروى اذا سقط
في براء ونور من جبل ورفتن يقال ما ادرى اين روى
اى اين ذمب - رداو بالكسر والمد يوشمش
ردوان رداوان عثية وكل سم ممدود فلا يخلوا
ما ان يكون بمنزلة اصلية فكرت في التثنية على حالها
وما قلت يقال خزار آن وخطار آن واما التثنية
فقلت في التثنية واولا غير يقال صقران
وسدوان وان واما ان يكون منقلبته من ج او
او يمشل كسارور واولا ملحقة مثل علباء وحر بار
ملحقة لبسراج وشمال قضيا وجران قلبت وادمشل
التثنية ويقال كسادان وردوان وعلبانان
وحر بانان اد تركت على حالها حمزة ويقال كسان
وحر بانان وردوان والباء ان مشل
الاصلية وهو اجدو - تروى رداو برا كندن ارتدا
مثله روية بالكسرة كالركبة والجلستة يقال منه جوسن
الروية وروية حروية - وراو ميت عن القوم
مراداة اذا رميت بالحجارة - وراو ميت فلانامى
رداوية وهو مطلوب - وراوا ايضا يجمع واراو -
روى بالقصر لالكي وهاك شمدن (مع ك اشع)
ارواو متدفيه - جبل زوامى هاك وامرأة روية
رؤى - رؤية - ناقمة لا غرشة از رفتن - وناقمة
خوماندو بر راه رداياج - رؤى مكرمه - اردا
مزار ولا غر كرون وانداختن براه المرزى المبنوة

رزمى - ارز او - بناه گرفتن به كسى يقال رزميت
ظلمى الى فلان اى الخبات اليه -
رسو - رسو - رسو - بالضم والفتح مشدودا ومخفا
اليتادن برجاي - واستوار ستمك (دع فاك ۲)
وبرجاياندى باى در حوب وبردجايى اليتادن كشتى
در بحر يقال رست اقدامه في الحرب اى شبت وجران
راسيات وقوله تعالى لسم الله جربا و منها و قد مر في
فصل الجيم واصلح كرون ميان وكس - وسخن گفتن
به چيزى از كس رسوة نوسه از شيه وهر كده در شيه
در كشد مر ساة بالكسر لنگر كشتى واقفت السجاة مرها
سے دامت - رواسى من الجبال كوه ها سے
حكيم واحد بارسيه - ويقال رسا الشغل بالشغل
وذلك اذا تعامليا - ويقال تمرة زسيانة بكسر
النون نوسه از خريا -
رشو - رشو - بالكسر والمد رسن ووار مشيه ج
رشوة بالضم والكسرة باره رشوج - رشو پار داون
دع فاك ۲) ارتشاه پار كشتى استر ستر
پازو خواستن بر حكيم - وشيه جستن كره از ماد ار رشاه
رشوت دادن - ورسن بر دلو بستن ويقال بر
افزول نرمى كردم با كس و رشمية لى ظاهره واد
الخطل اذا امتدت اعصانه شبه بالار سشيه
رشاه مستاران خرد ودر برج حوت دوى من
المنازل -
رضا - رضوان - بالكسر والضم خوشنود
مرصاة كذالك ولسند بين (دع ك ان ۲) رضوى
بالكسر مصدر محض يقال رضيت عنه واصلح رضوت
ويقال رضيت الشى وارضيتة فهو مرضى ومرضوعه
على الاصل والاسم الرضا بالمدحون الكسافى رضوان
ومولان في تثنية الرضا والحمى والوجه صيان

رضيان وجميع ذلك من الواو التثنية راضية اسے
مرضية لانه يقال رضيت معيشة على ما لم ليم قاعله ولا
يقال رضيت بالفتح ويقال رضيت به صاحباً
عليه في معنى رضيت به وعنه ايضا - ارضاء رضية خوشنود
كرون ورضية اذا رضيت لجدجد - واسترضيت فارضا سفة
مر اصنافى فلان فرضوتة ارضوه بالضم اذا غلبت
فيه - رضوى كوسه بدينه رضوى منسوب بوسه -
رطا - ارطى - درخته از درختان ريگ اوطا
كيسه وبتوا فعل من وجه وفعلى من وجه لانه يقال اوديم
ماروطاى مدبوغ بورقه وادوم مرطى اليه و الحوق
ان ان ميت في واحد بايد على ان الالف ليست
للتاثيرت وانهاى اللامان او بنى الاسم عليها واطلت
الارض اذا ثبت الارطى - راطية موضع اراط
بالضم كذالك -
رعى - رعى - بالكسرة وگياه آر عارج - رعى
بالفتح چريدن - وچير ايندن - وچشم داشتن رعى
بفتحها) يقال من رعى النجوم - ورمى البير الكلا وارتعاب
ورعيت الابن ارعا بارحيا - مرعى گياه وچراگه وچريدن
وفاى امشل مرعى ولاكا لسعدان - راعى
چرانده - وگاه دارنده وقلب مرعى رعاة ورعيان
ورعا بالكسر والمبج مثل قاض وقفاة وشاب و
شيان وجاع وجاع قوله تعالى رحمة ليعبد - الرعا
وفلان رعى على ابيه اى يرعى عنه - ويقال رجل
ترستيه بكسر التاء ونهها واليا مشدودة فيما الذسے
بجيد رعية الابل - ترعايه بالكسرة مثله - رعاوى بالضم
او فصح شتران كركو و قوم چراننده مرعاة چشمه
وكر لستن - وگاه داشتن حتى كسے را ويا هم چيرا
كرون سورا - وگوش داشتن بكسے منه قوله تعالى
لا تقولوا لعناقال الاخفش ليقروا عنا بالتسوين

رزمى

رسو

رطا

رشو - رعى

رضوا

رؤى

سے چوبندى بران لامان كشتى راندهندى ژانده - ذنى الصراح المرزى شنيه تر قبحها التثنية يكون في بيان الملاح ۱۳

على افعال اقبل فيه كانه قال لا تقولوا اجر او جزو من امر
استرعا وكما هداشتن خواستن وسقم المثل من
اسزى انذب فقد ظلم - رعاية بالكسر باسيا وياس
رعيت وداشتن امير - وحرمت كسى نگاه وداشتن يقال
رعيت عليه حرمة راعي والى رعيت عامه مردم يقال
ليس لمرعى كالمراعى - رعوة بالفتح والكسر باسيا ودا
ازجى راعى من راعى (۲) ارعوا لثمة يقال فلان
مسن الرعوة وقد رعوى عن ابيج عيا بالضم والقصر و
رعوى بالفتح الاسم مثل بقيا ويقوى - ارعاه بخشون
يركسه يقال ارعيت عليه اذا ترجمته ويقال منه
ارعى الله الماشية اى اميت لها ما ترعاه - دار عمية
سمعى اى اصغيت اليه -

رقى

رغو - ركو

رغو - رغا بالضم والماء كرون رغو رغو
من (۲) وفى المثل كفى برقاها مناديا ترغية كفاك
بر آوردن شير و منته قوم كلام مرغ اذا لم يفتح عن
سناه - ويقال ايضا است ابرم ترغى وشف اى
المانشانه ورغوة - رغوة ثلث لغات كفاك وسر
شير رغو ج - وكذا لك رعاية اللبن وزغا و تر باضم
مع اليا و بالكسر مع الواو و على العكس العين
مرغاة بالكسر كفاك كير رغا و سر شير خوردن و فى
المثل ليس حسوا فى الرغا يضرب ان يظلم مراد و
غيره فاقه ترغو على فعول اى كثيرة الرغا اى لصوت
دار رعيت اى حماتى على الرغا و ترغوا اى على كل
واحد منها و واحد هنا - و الما ثاغية و الاراعية اى لا
شاة و لانا و قد مر بنا - و اتمية فهاشنى و الارغى
اى لم يظلم شاة و لانا -

رغو

روى

رمى

رفو

رفو - رفوت - الثوب رفوه - بالسين والضمرة
ورفوت الرجل اى سكنته من الرعب - مرافاة
سلا و اى رفا بالفتح و الما كخشير رفوتن - و جفيا

شدن و سلا و اى منه بالرفا و الشين و عسا
لمتر و ج تر فيه ابن دعا كفتن -
رقى - رقا - برآمدن برز و بان رعك ان
يقال رقيت فى السلم رقى و رقا اى انا و شدة برقا
بالفتح باية نونان و بالكسر اى ليل بها و من فتح قال بنى
سوى ليعيل فيه - و رقى عليه كلاما رقية اذ ارفع و ترقى
فى العلم اى رقى فيه درجة درجة - رفوة رباك توده كرون
يقال ارق على ظلك اى امشن و صعد بقدره لتطبيق - رقية
بالضم فسون رقى ج - تقول منه استه رقية فرقى رقية
نموران - و رقية نام زنى قيس لرفيات نام مردى منسوخ
بزنانى كه برين نام بوده اند و هو عبد الله بن قيس لرقيا
ارتمى بالضم و الكسر فى موضع -

ركو - ركية - چاه ركى ركا ياج - ركوه كوزة آب
خوردنى و شك آب ركا ركاوات ج - وفى المثل
صارت القوس ركوه يضرب فى الارب و انظراب
الامرور كاه بالكسر و المدمومعى مكر حوض بزرگ و
جرموز كوچك ركوه بار برافزون برستور - و يعالج
آوردن و استوار كردن قتل - و باقى روز باشين
يقال منه ركوت رقية لوى اى اتمت و گناه كبرى كرون
يقال ركوت على فلان المذنب - اركار رقا و رقتن يقال
اركيت اليه و تاخير كردن و هملت و اذن يقال رقا
الى كذا و ساخته و اما و كردن لشكر - و گناه كبرى بناون
و يقال نامرتك على كذا اى شوق و مانى سرگى الا عليك اى
رمى - رمى - انداختن و جمع ت اك (۲) يقال
رمى الشى من يدي فارغى و تر انداختن رماتى بالكسر
كذلك قال ابن السكيت يقا رميت عن فقور
ورميت عليها و لا يقال رميت بها - و فزون
شدن يقال رميت على اشمين و ارمى و شام
و اذن بقا حننه قوله تعالى و الذين يرمون المحصنات

والرمى استقى و سب السحابة العظيمة - انظر استبدية
الواقع من سحاب الحميم و الخليل و الجمع ارمية و سقاية
و يقال فرخت اذن اذ اخرجت ترمى فى الما عرض
وفى اصول الشجر - و فرخت ارمى اذ ارميت انقص
و يقال لمرأة ترمى فى الخطاب للواحدة و الجمع سلق
و ارمية مراماة و رما و اوارضيا - و تراينا - و كانت
بينهم رينا ثم صدر الى حبيزى قال ابو عبدة ررمى الله
كك اى فكر و صنع لك - رما بالفتح و الما ربا و
افزونى و ارمى فلان اى ارمى قال عمر رضى الله عنه
لا استرو الذهب بالفضة الا بغيره و ارمى الخاف عليكم
الرواء و انقصن ارمى من يدي اى القيت و
يقال سابه فارسى عليه اى زاد - و ترمى بالجمع الى العسا
و يقال طغنه فداها عن فرسه اى القاه عن ظهر و سبه كما
يقال اذراه - رمية فكاره تير انگنده يقال ررمى
الارب - مرارة بالكسر سركان كرون و بايجه ستور و فى المثل
لوان احدكم دعى الى موامنين لا جاب و هو لا يجيب الصلوة
رلوة - رلوة - بيوسته نگرستين (۲) جمع و اصل (۲) ارنان
مستعد منه - يقال ارنانى حسن ما رايست - كاس رونان
على نعلته اى و اتمت ساكنة - و يقال فلان رلوة فلان
فعول بالفتح اى و اتمت انظر عليه ما در جل رنا و كذا لك
رنا بالضم و الما و ارنان بالفتح و انقص حيزى كرون
نگرند - و قولهم يا ابن ترمى كناية عن السهم
رتموى - اروية - بالضم و التشد يد بركوبى ماده
و نام زل آروى ج - دار وى على فعل كذا لك
و هذا بغير قياس - اروى ايضا نام زنى زبان سيلاب
رما موش و لم يبدل من اليا و اولها صنفه و اتمت
يبدلون اليا فى فعل اذا كانت اسما و اليا موضع
اللام كقولك شروى من شمريت و تقوى من تقية و
ان كانت صفة كقولك على صفا يقال مرارة غزبا و بارو

اکانت ریا اسما کانت رد الالک کنت تبدل الایار و ادا
 موضع الام و ترک او اذ اتی ہی عنین فعلی علی الالک یا
 بوی خوش و یقال یبارح طلیه من لغمه زحیان او غیره -
 زبان ایضاً نام کوهی رودیه حاجت و اندیشه در کار با
 دایم رود و بالکسر المدرین باره که بآن با برتر سینه دار تو
 ج - یقال مندر ویه علی الرطل هی شدت علی البعیر
 و رویت علی الی دلایلی اذ اتتمه بالماء - و یقال من یز
 یکنه بالفتح ای من این تر تودن المادری بالفح و الکسر
 و روی بالکسر و تحقیف سیراب شدن (ع ک) ا
 مت (۲) رویت و ارتویت و تر ویت یعنی - روایت
 باز گفتن سخن و شعر از کسی (ع ک) (۲) فو او فی الما
 و اشعر من قوم رواق - و رویت القوم اروهم ریا اذا
 بتقیق اسم المار - تر ویه و رویت شعر و اشتن کس
 ارا و سیراب گردانیدن و واکند تک و روز مشتم از
 ماه ذی الحجه - و اندیشه کردن در کار رایت را ویه فشر
 آب کش تو مشه وان عند العامة علی الاستیارة و
 اروا بالفتح و المدغذب - و ما مدوی کند تک بالکسر
 و القصر - رواه بالضم و المددید و رجل رادیه المشغول
 البانته و قوم رواه من المانیا الکسر المدین ریه
 بسیار آب روی حرف فایه شعر - و ا به بزرگ سخت
 بارنده و یقال شربت شمر بار و بار و اوتی بحبل
 ای غاطلت قواه - و ارتوت مفصل رطل غنڈت و
 رهو - رهو - میان هر دو پای کشاده رفتن و نرم
 رفتن (ع ک) (۲) و منه قوله تعالی و ترک ایور رهو
 ای ساکننا علی بنیه دن فرخ فرج - و نوسه از مرغان
 و یقال هو الکمرکی - رهو رهو جاسه بلند و پست
 و رهون الامداد و آب راه میان محله دنی الحدیغ
 انه علیه السلام قضی ان لا شغعة فی فناء ولا طریق ولا
 منقبة دلاس کولار رهو رهو ج - و از بیت لیم

الطعام و الشرب اذ ادمته لیم مثل از بهمت و طعام
 را بین در راه ای دایم - واره علی نفسک ای
 ارتفع بها - عیش راه ای ساکن رانده در راه انجری
 سکون را با زمین فرخ در راه بالضم و الفتح ای ارتدج
 را با وی منسوب الیه
 زرا - علی جدایی الخیر محمد بن احمد امام جامع بهمان
 رصاه - محکم - و استوار کرد آنرا (ع ک) (ع ک) (ع ک)
 ارضی بالمكان و رجای پامید و نگذاشت آنرا

فصل الزوا

زبی - زبی با کردن (ع ک) (۲) از دواء
 مشه یقال زبیت الشئی و از دویه اسه حمله - زبیه
 بالضم شیشه زبی ج - و فی المثل قد بلغ السیل الزبیه
 و منکانی بجهت صید شیر و ده یقال تربیت زبیه -
 از بے شباب زدگی - و نشاط و سکی علی با فعل رفقار
 مختلف و غم و کاری بزرگ از الی ج -
 زجو - ترجمه بزبی را ندن کار یقال کیف ترجمه
 لایام اسه کیف تدانها - رجل مزجی اسه مزج
 و ترجمت بکذا اکتفیت به - از جا را ندن مزجی چیزی
 اندک مزجاة مؤنت منه قوله لسانی و جینا بضا عت
 مزجاة ای تقلیه و الراج مزجی اسحاب الجهر ترجمه
 و له ای لتو ته زجا با فتح و المد با سانی گردان
 خرج هدوانی کار یقال فلان از - جی بهذا الامر من
 فلان ای شد فلذا فی منه و یقال غطار قلیل بزجو غیر
 من کثیر لا بزجو و یقال ضحکت زجا ای القلع ضحکة
 زدو - زدو - کوز با ضن کوزک و انداختن آن
 در منک (ع ک) (ع ک) (۲) مزوایه بالکسر منک
 کوز انداختن و این را خارج نونیه یقال جد المدی
 و از ده و یقال فذ و لغت فی سعد و هو مد الیه نحو الشئی

زری - زریه - بالکسر خشم و عتاب کردن عیب
 کردن (ع ک) (۲) یقال من زریته علیه تزریته
 علیه یعنی و قال ابو عمرو الزری علی الانسان الذی
 لا یعده حینا - و یکنر علیه فله از راه خوار مندی نمودن
 و تقصیر کردن یقال از ریت به اذ اقصرت به
 و از دویه سه حفره

فصل الزوا

زنی - زنیان - سخت وزیدن باد و زفته المرج
 ای طرود و نام مردی شامه ناکه زنیان سر لویه قوس
 زنیان سر لویه المار سال لیسیم - زنی بال برداشتن
 شتر مرغ و برداشتن سراب چیزی را در هوا -
 زرقو - زرقا - بانگ کردن (ع ک) (ع ک) (ع ک)
 ص (۲) و ک نجهت بالمد و الضم صوت و کل صالح نراق - زرقه
 بالفتح ای صیحه یقال فی المثل رهوا نقل من الدوائی
 به الی و ک لایم کالوا لیسیم فاذا صاحب الیک تفوقوا
 زکو - زکوة - م تزکیه زکوة دادن از مال - و پاکیزه
 کردن و مستودن خود را و زکوة از کسیت گرفتن قوله تعالی
 و تزکیم ای تطهیر - زکا بالقصر ای شفع یقال حسناً
 او زکا یعنی طاق یا جفت زکا بالفتح و المد و الی کن
 (ع ک) (ع ک) (۲) و لایق آمدن قسوم کردن کوزک تک نیا
 مذ الامر لایزکوبلان ای لایق به - از کارگو الانیدن غلام
 زنی ناک و المصد رمتند کوزکوبتین - و تزکی تصدیق -
 زنی - زنا - مقصور عند الی الی زمد و عند الی بخیر
 محرم جمع آمدن (ع ک) (۲) نوبی نسبت المقصور زنی
 از مدود تزنیه بزنا منسوب کردن زانی خواندن کسی را
 زناة بال تشدید حمد و مذ ماده و قولهم بوزنیه بالفتح و الکسر
 تحقیق قولهم شدت المرأة ترالی من لاناة زنا، ای باغی -
 زوا - زوا - کسج و پیوله تردایج رویت الشئی
 جمعه و تبضه (ع ک) (ع ک) (۲) و فی الحدیث زویت
 فی الارض نازیت مشتاقها و غله بها - و انزوت

زری - زری
 زنا - زنا
 رصاه - زنی
 زبی - زبقو
 زکو - زکو
 زجو - زجو
 زنی - زنی
 زهو - زهو
 زود - زود
 زوا - زوا

الجلدة أقبضت یعنی در کشیده شد زری با کسر شوش
 بیساکت فاصله زدی لقال در زبیه و القیاس زدیست
 زدی الرجل مابین عینیه یعنی از تنگ در انگشت و
 زوی المال عن وارثه زیا ای صرفه زو نام کوسه
 و فساد قدر لقال هم زدی ای قعی و قدر - قدر زو
 زو زو و دیگر بزرگ که یک شتر گوشت پرور آسی
 حرفی از حروف مجرب و لقیصر و لا یتب الایا بل بالالف
 نال زبیه من ثابت فی قوله لقالی تم تشبیرا به زری
 قرینا یعنی آقراة بالزای - زوراة لیت استخ کرده
 رفتن و کام نزدیک نهادن لقال من زور سے
 الرجل یزوی در اندن -
 زهو - زهو - بالفتح و الضم لغة الحجاز غوره خرمای
 زرد و مسخ - در رنگ گرفتن غوره خرمای لقال
 و اظلمت الحمره و الصفرة فی النخل ظهر فی الزهو و زها
 النخل زهوا از بهار مثله و دیدار نمایند خوب لقال زها
 المشی یعنیک - و برداشتن سراب پیزی را لقال
 زها السراب المشی ای رفقه و زها بالالف لا غیر دریا
 قالوا زهت الریح الشمر ترها زاهیه و زریک باد
 و سبک و سهل و اشتن لقال زهاه و از و پاه و رفتن
 ناکه بعد از در یک شبا روز و لذت مستعد لازم و
 کار باطل و دروغ - و جنبانیدن باد و زخمت را - و
 بستان کردن پیش نزدیک زادن (جمع فاضل)
 و کبر و ناکه و ن لقال زهی الرجل فهو مزه و مهولا و (رد)
 فهو مزوی - و للعرب احرف لا یتکلون بذلك الا سطر
 سبیل المفعول به امکان بمعنی الفاعل مثل قولهم
 زهی الرجل و معنی بالامر و نجت الناقه و اشبا بهما
 اذا امرت به قلت تنزه و كذلك الامر من کل فعل لم
 یسیر فاعله و امر الغائب لا یتکلون الا باللام کقولک
 لیقم زید و قید یغنی اخری زها زهوا ای تکبر و من

ستو
 ای
 زخی
 ززا
 زعا
 زعا
 زهو
 زکی
 زلیه
 ساو
 سخی
 سبی

قولم با از باه و لیس تها من زسه لانه لا تجبت من فعل
 مجهول ابل زاهیه او اکانت لا ترعی الحوض و لقال
 هم زها ما تها ای قدر ما تها -
زرای تکبر کرده (جمع فقهما) از آه لبطه اذا اهلار
 قلم تنگ
زخی کسی عینری من دلفرطن عبد مناف صحاب
 برک علیه البنی صلی الله علیه وسلم و مسح راسه -
ززا اسم جده محمد بن محمود بن ابراهیم بن بنی
 الفارغانی و والد ابی الخیرین ززا الحدیث -
زعا عدل و قسط (جمع فاضل)
زعا الصبی کودک گریست (جمع فاضل)
 از اغیبه خشنی کنه و در بر مردان اندازد زسه باضم
 بوی حبشیان زعا وة بالضم نوسه از حبشیان
 زعوان بالفتح نام کوسه -
زکی - بالیه و افوود (جمع کاف) ترکی مثل و
 نشسته گردید زکیه بیست مابین بصره و واسطه -
زلیه - زلیه که آن شطرنج و کلیم و پلاس باشد زلالی ج

فصل اسین

ساو - ساو - نیت - و نور و خاطر - و جایگاه باش
 و دوری قصد و همت کوشش به چیزی لقال منیت
 ذوسا و ای بعید الم و ساو معنی سار و مغلوب من
سبی - سبی - سبار - برده کردن (جمع فاضل)
 استبار مثله و دل بردن معشوق عاشق و محتر از
 شهری بشهری بردن قانما و اواسنه لشره سب
 فبالمر سبیه آن شمر و بالمر القیا وزن برده و غیره
 کردن و دور گردانیدن لقال سباه الله و لقال
 و همو ای دی سبا و ایادی سبای متفرقین و باهما
 جلا و احدها سبایا بالمد شیه که با یکدیگر بیرون آید از

رحم و ساج و گو سپید کثیر النسل سوای ج - اسابی
 الدمار راه های خون اسبارة با کسر کیه
 ستو - ستاو - نقته فی سدی الثوب یعنی تار و استیت
 الثوب مثل اسدیه - و استانت الناقه استیا
 استرخت من الضبغة -
 سجو - سجویه - خو - و طبیعت سجو لقبتمین آرام گرفتن
 و دوام شدن در عت اس ۲ قوله لقالی و اللیل از
 سخی ای طم و سکن و منه البحر الساجی - و طرف ساج
 ای ساکن لشیبه پوشانیدن مرده را -
 سحا - سحا - شب پرده سحا که در دهان مفتوحان
 مقصوران - و سحا کل شیء قشره سحاج - و ساحت
 نماز و مانند آن سحا و کتاب بالکسر و المد مره نام
 سحا که کی استیحج - و گیسب که زین و غسل را از خور
 صلب سح خورنده آن گیاه و آسخی الرجل اس
 شرت عنده الاسحیه و ما فی السماء سحارة من سحاب
 قطرة - و سحوت القراطین سحیه ای قشره (جمع فاضل)
 عن ترک ۲ ثلث لغات و سحوت الطین عن جلاله
 و سحیه ای جرفته یعنی زنده بدم و سحوت کتاب و سحیت
 ای شد و تها سحا یعنی مهر کردن جلال سحان یعنی مرد
 بسیار خوار سحیه باران سخت بارنده سحاة بل اسین و کنته
 سخی - سحایة - سحایه - سحایه - سحایه - سحایه - سحایه
 حک اف ۱) و باز مانند از پیزی لقال سحیت نفسی عشر
 اذا ترکته و جواشیر (جمع فاضل) سحایه و زانیدن
 آتش بیرون آوردن خاکستر و آتش از دیگران
 (جمع فاضل) سخی مثله و سحک اف ۲) و لقال سح
 تارک ای حبل لمانکا تا تو قد علیه - سخی بالقصر لنگه
 شتر و شتر سح لقال من سخی سخی سخی فهو سح مثل عمود
 فلان سخی ای قیلت السخار - مکان سحایه
 نرم و ارض سحایه و سحایه زمین نرم و فراج سحایه

سله الزد سفینه علمها التوکل لاجیل ۱۲ سه قدر زدی فی الهمز استه الزای اذا کتب بهمز عبدالافت فوهم ۲ حق

بفتح الواو وکسر باج - مثل صحرای -
 سدو - سدا - دست دراز کردن به چیز سے
 بفتح سبت الناقه تسدوه ہوتی رہا سبب المشی
 کلام فرخ نمان مستور - (صحف ۲) بفتح ما
 حسن سدو علیسا و تویبیا و نوق سواد - و فلان
 بسدو فلان ای نیو نحوہ - لبسہ سدیہ و
 لبسہ سدو خورہ تر سداہ تری شب - و تاجا سدیہ
 باج - سدی کذا کہ بفتح سبت الارض بالکسر
 سدیہ ننگ شدہ سدی النخل ای سدی لبسہ و کذا
 اذ استرخت لہا لقیہ - اسدا بفتح بفتح سبت
 الثوب و اسدیہ در سبت بفتح سبت ای سدیہ
 اصدیہ فان لم تقبلت اعسہ دہل گنہ شتن بفتح
 بیل سدی بالضم مہل گذاشتہ قولہ تعالیٰ کسب الانسان
 ان یتیک سدی و فتح سین ایضا - و کتباہ ای علاہ
 سادی ای سادس یعنی ششم اہلک من سین یا
 کما سترتہ سبت -
 سمر - سمر - م سمرہ یکے وجانے بند تراز
 آب راہ و فرو تراز کہہ - و کلمہ سمر - و جوا سمری
 مردی و ہونخالی مروتہ (صحف ۲) بفتح
 سمری لغت منہ سمرہ ج - سمرات جمع الجمع سمری
 ایضا جوی خورد و اسمریہ سمریان ج - سمرہ سمری
 شدن (صحف ۲) بفتح سمری تکلف مروی نمودہ و
 دست گرفتن کتیک را قال یعقوب اصل سمر من
 السور و قابلیت من احدی الراولت یا کما
 بفتح لغت من تقفص - سمری بالضم و التثنیہ
 کتیک بہجت فرش - سمری بفتح و
 تخفیف الراہ بارہ از شکر سمر باج - بفتح خیر السمر
 اربع ماہ بفتح - سمرہ الثوب و سمری عنی ای بفتح
 و سمرت عنی اللوح بالواو لا غیر و بفتح سمری

للم کشف و سمری عند مثله - سمری بالکسر تیر خرد و سمر
 ج - و الخراج اول ما کون دست و و دہ و اہلہا
 المنزہ و سمری نفع فیہا - ار من سمرہ ذات سمرہ
 سمرہ کل شیئ ظہرہ و وسط و الخراج سمرات ذی الخرج
 لبس السمرات الطریح ای شین فی الجوانب
 سمرہ النهار وسط سمرہ بالمد و الفتح و سمرت کہ ازوس
 کمان سازند سمرہ برگزیدن مردم و سمرہ گو سبند
 وہی سمری الیہ سمرہ قالہ - و اسمری الموت بنی فلان
 ای اختار سمرات تم - سمری ستون - و ابرشت
 سمری ج - و نام مروی سمری بالضم سمر سے
 بہ شب رفتن (صحف ۲) سمریت و اسمریت
 بمعنی سمری بالضم فیہا اسم فیہ و بالالف نفع ال
 الخراج و جوار القرآن بہا جمیعاً و بفتح اسمرہ و اسمری
 بفتح تعالیٰ سمان الذی اسمری بعدہ لیلان کان
 السمری لایکون الابالیل ذکر لکنا کما بفتح سمرت
 اسن ہمارا و البارہ لیلان - سمری بالکسر در گزشتن
 از چیز سے بچنے و السمری سمری اللیل دہو مصدر
 رفتن سے ایضا و ان سمری علی ہذا البناء لانہ من
 اجتہد الجمع یعنی العرب یوسف السمری و الہدی
 تو ہما متواجس سمری و ہدیہ - اسمری نام مروی
 بفتح ہو صفات الی الی ہمز لا و اسمران بالنون
 کما بفتح جبرین و اسما عین -
 سطو - سطو - دست در جرم ناکہ کردن را عی تا
 آب نعل را بیرون کنہ و در زمان اسب گام را
 و اسب را شدن آب - و سخت گرفتن و حملہ کردن
 (صحف ۲) بفتح سطاہ - سطوہ یکبار سطوات
 ج - و النعل لسطو علی طرف و تہ ساطی انکہ لعلیہ شہوت
 از میان شہوت ان بیرون آید از یکے بر دیگر فی اسب
 گام در زندہ و سمرس ساط الذی لسطو علی ساط النعل

و بفتح ہوا الذی یرفع ذنبہ فی حضورہ -
 سسی - سسی - دویدن و شتاب کردن - و کسب
 و کار کردن - و خراج و بلج گرفتن (صحف ۲)
 ساسی خراج و باج ستان و اکہ کاری بر کسی انگیزہ
 کثیرا ما بفتح فلک فی دلالۃ الصدقہ سماعہ ج مساعی
 واحدہ المساعی فی الکرم و الجود - سوب بالکسر کما بفتح
 از شب بفتح مضی من اللیل سوسو سوسو بفتح بفتح
 ساعانی فصحیہ سدیہ اذا غلبتہ فیہ - سماعیہ بالکسر
 غماری و بدی کردن بفتح سسی برالی الوالی اذا و شتی
 بہ - سماعیہ ایضا پارہ از بہای خود دادن مکاتب
 بہجت ازادی و استسجیت العبد من قمتہ و بفتح
 زنی ہجرہ و امہ و سماعی فلان بامہ و یکون اسما عا
 فی الامار خاصہ -
 سقی - سقا - باو خاک را بیرون (صحف ۲) بفتح
 (۲) سقی لغت و اسقی بالضم خراگیاہ و خاک سقا
 اخض منہ و کم ہوی شدن پیشانی اسب فرس سقا
 لغت منہ بفتح سقی اسقی اسب سقا و لا بفتح سقی
 اسقی لخصتہ ناصیۃ اللفرس بفتح سقا سقا سقا
 سقا سقا بفتح سقا ای اسقی اسب و اسقیران
 اسقی الاربع اذا فتن اطراف سنلہ سفیان نام مروی
 بفتح و لغت - و یکسر سقوان بالتحریک موسی
 نزدیک بصرہ مسافات مسانست -
 سقی - سقاہ - بالکسر و المد مشک شیر و آب
 اسقۃ اسقیات اساقی ج - و طلب مشک شیر
 خاصتہ نخی - خیک روضن خاصتہ قرۃ مشک آب
 خاصتہ سقی آب دادن و سقا کک گفتن (صحف ۲)
 بفتح سقیات فلانا و اسقیتہ آب خورد اسقیدم
 و سقا کک گفتن و سقاہ المد الغیث و اسقاہ آب
 و ہا و الاسم اسقیا بالضم - و بفتح سقیتہ تشعبت

سدو سسی

سقی

سمر

سطو + سقی

و استقیته نام شیده و از منه و الاسم استقی با کسرت استقیته
 ج. مساقیه جوی خرد سواقی ج. سقی علی فعل بر بزرگ
 قطره استقیته ج علی غلات القیاس و بروی سقیته
 ای از وی و حرمان بر جل سقار و امرارة سقارة و سقارة
 و فی المثل ساق بر قاس انها سقاة لغیر محسول بی حسن
 الیه الاحسانه سقوی کشتت آبی عنده کسرت شتی که
 از باران آب خورد و سقاة بالفتح جای آب خوردن
 و بالکسرت آب خوردن سقی بالکسر زرد آب یقال
 سنی سقی لبلنه و سقته ای استقی فی ما انصرفه مستسقی
 و بقره آب یقال کم سقی از نیک استقیته ج. استقا
 عیب و عیبت کردن سقیته آب و ادن شد و لکسرت
 و سقا الله لکسرت استقا لکسرت مساقاة تیمار و بقره
 کردن و حنث لکسرت و خل وی سقانی یکدیگر را
 خور ازین استقا آب خواستن و بر کشیدن از چاه
 و استقیته فی القرية و سقیته فیها یعنی سقاة بالکسر
 و پیما شرب و منه قوله تعالی جعل الیقا فی حل
 اخیه و هو الصواع الذی کان الملک لشیرب منه
 سلو سلو - سلی - سلو - بالفهم فیها سندی و بی سنی
 و سعف من ۲ دیک (۲) یقال سلوت و سلیت
 عنه - سلوی و سلیج و غسل قال الاغش لم اسع له
 بواحدة و یختل ان یکون جمعه و واحدانه سواد کمانه
 و قلی - و یقال هونی سلوة من العیش لی فی رغد سلی
 یا قنصر پوست که بر روی شتر بچو و کشیده زانده و آنرا
 یپارسی یارک خوانند زانده سلیا آنگه سلی در کم و سه
 زانده باشد و آن ملک است تسلیمه خرسندی بی پیر ما
 و ازین سنی - سیم بهمان و لغت منه و بیرون
 کشیدن سلی از زمین تا درونی المثل وقع القوم فی سلی
 جعل ای فی امر صعب و ان لم یکن سنی الجمل سلی - و
 یقال فی المثل قطع السلی فی البطن اذا بهیت الحلیة

سما
سقی

سلو

سوی

که یقال بلخ السکین العظم - اسلا و بی غم کردن استسلا
 لازم منه - و السلی حتی انهم و سلی بعضی ای انکشت
 سلایته بالفهم خزرة کالو یقولون اذا صب علیها ماء
 المظفر فشره العاشق السلی - سلوان بالفهم نام آن
 و بی غمی و دار که آتر امخرج خوانند -
 سما - سما - آسمان بزرگ و یشت اسمیه سموات
 ج. و سقن و سایه بان - و باران یقال ما زلت
 نظا السما حتی آتینکم اسمیه سمی علی فعل ج و سقن
 سب سموی بلندی و بر آمدن یقال سموت و سمیت
 مثل علوت و علیت و سعف من ۲ دیک (۲) و
 سما ای تو اروا - و سالی شخص - قفع حتی استنبته
 و سما بصرو ای تلال - قوم سومی ای فحول رافقه زود
 و یقال رودت من سالی طرفه اذا زلت نخوة و سما
 فحل سماوة اذا سطا علی شوله سماوة العیا شخص
 چیز و سومی در بویه و سماوة البیت ستمه و اما
 قول الشاعر (ج) اسماء الاله فوق سبع سماوات
 فمائل کما یجیح سحاب علی سحاب ثم رده الی الال و
 لم یفون کما نیون جوار ثم نصب ایار الالهیة لا یجمل
 بمنزلة الصحیح الذی لا یصرف کما تقول مررت بصفا
 اللهم نام اسمارج تقدیره ارفع و الزاب من الواد
 لان جملة سماواته سیمی و یوشق من سموت لانه تنوع
 و رفعة و اختلف فی تقدیر اصله قال بعضهم فعل بالکسر
 قال بعضهم بالضم و ان قال حج لمتین مثل جنی و جنایع
 و قتل و افعال و لا بدک سینه الا بالسمع و فی الراجح
 لغات - اسم بالکسر و الفهم و سم بهاد الالف للمصل
 و قطع لضرورة الشعر العینا قول الا حوض و شعر و
 انابا الحسوس فی عید سماک - و لا من سنی ثم یترجم الی
 سومی منسوب و اسمی و لغت علی حاله - و جمع الاسما
 الالاسمی - و کلمی المرفوعینک باسموات الله التسمیة

نامین - و نام خواندن و نام نهادن یقال سمیت
 فلانا زید او بزید و اسمیه منکة لغت - به سمی علی فعل
 بهم نام و نام زد و یقال به سمنیه کما یقال به کنیه و تولد
 بل تعلم له سمایا ای نظیر استیح مثل اسم و یقال مسایا
 مسایه - و اسمی فلان ای اخذ ناحیه السماء و سماوة
 بالفهم صیادان کل رماة - و سوا و استوا ای خرجوا
 سنی سنا - بالقصر و سنانی برق و جزان و گنایه
 از ادویه منسوب بکه و بالمد بلندی می بند دانسته
 ای رفعه - و سنا ای فخر و سمنیه و سمانت اریبل اذا
 راضیه و دارتیه و احسنت معا شتره و سنی ای
 تغیر و ملة سنین فابلیت من احدی النونات یا
 مثل کتف من تقفص - مسناة نیا آب سنی شتر آب
 کشتن و فی المثل سیر السوا فی سفر لا یقطع یقال اناته
 تسوا ای سقت الارض - و سناة تسوا الارض و قوم
 سینون لافهم اذا استقوا ارض مسنوة و مسنیة تلبوا
 الواد یا - و یقال اخذه بسانیة و سنا سنی ای اخذه
 سنه سال سنون سنوات سنات ج اذا جعلت
 تقصاة الواد فومن هذا الباب یقال من اسن
 القوم سینون اسنا اذا لبتوا فی مواضع سنه و سنا
 اذا اصابتهم الجذوة قلب الواد و لفرق بینهما -
 سوی - سواد - برابری - و راستار است - قوله
 فانه المیم علی سواد و میان چیزی قوله تعالی فی سواد
 الجحیم و جز یقال ما دلت عنک سواک لک
 لغزک سوی بالفهم و الکسر و القصر اسمت سواها لفتح
 و الحمد کذاک یکن سوی و سوا ای عدلک و سوا تمیاز
 بین الفریقین و قول مررت برجل سواد سواک
 ای تمیزک - و هما سواد و سوا بران و هم سواد و اسن
 و سوا سنی ای الشاه علی غیره قیاس قال الاغش خزنة
 ذهب عند الحرف الثالث قال فاما سوا سنی فان سلوا

سنة و در تیغ برنده است که در کمانها بیاید شمشیر بکوی کویک تر از آن چندی و او ۱۱۱ سله و در سینه بین کهنه و دشتام و دست من العاکم و درم البرهسی ایاق

فقال يستوي بوزان يكون فنة ادفلة الا ان فنة ايس
 لان اكثرها ليقون موضع الام وانقلب الو او يا
 كسرة ما قبلها لان اصلها سوية - لية السوار شيب
 سيزوم هم ازاه اسوي اي اسقطوا غفل يقال
 اسويت الشئ اذا تركته واهطلت - والسيادى هذا لوزان
 او لاسوي الينا والسيادية اي لا يوادله استوية
 وبرا بركون يقال سوية فاستوي اي اعتدل - وها
 على سوية اي على سواد فستوية بها بالسوية - وطل سوي
 اطلق اي مستوي - ويقال استوي من اعوجاج - وبتوي على
 ظهر ما تبرا اي استقر وحاديت بينهما اي سويت
 وواستوي الى السمار اي تعد - واستوي عليها
 قيل استوي عليها اي استول عليه - واستوي على
 اتمى خبا - وفتصدت سوي فلان اي فتصدت
 فتصد سوية كسواء فستويام ونحوه كالبرودة وحيوت
 شتر سواياج - ويقال كيف طعنته يقال مسون صلوات
 اي اولان وراشديا سوية صائفة رنة احد سويت
 اذا التبادر اكلوا وتولوا فقال لوستوي بهم الا ان
 اي استوي هم - سوي بالضم نام اسب -
 سهومي - شارة ريزه في نبات النعش الكبرى
 ولذا اس لمخون به البصار هم - وفي مثل ريبا اسى
 ورتني القم سوية مانند صفة وضاعة فردد وكتيبة وناق
 منزم رتقار سواربا كسرة والميدج بهو آرام وريبه
 سماج مثل ولو دلا وفتقت (ع ف اص)
 يقال سماعه نوسيا ووسوان ويقال عليه من
 المال بالاسي ولا يني اسي لا مبلغ غايه - وملت البرا
 سوار اذا حلت على حيش - والمساخاة
 الحنة ترك الاستقصاء - سوار ساسة عنة از اول
 شيب وفي مثل ان الموهين نوبه سوان معناه
 ارك لا تتخلج الي ان تو صي بها وانما يوصى من كان

غافلا سابيا -
 سومي - سوية - القوس - سرى برگشته كان سيات
 رج - وانما عرض من الواو والنسبة اليها سوية
 يمز ولا قال الفراء يقال هو في سى راسه وفي سواد
 راسه اذا كان في الرية وقد لغير سى في عدة شعره
 من النجسي بالغ زمني از ديار عرب - وبيابان و
 قولهم لاسيانا همتا - وخاصة - وخره كالمستثنى بها
 وهي سى معناه همتا وبرا بره ثمانية سيات خم الياد والكم
 الذي بعده كك فيه وجان الجرس على ان تجبل ما زادة
 وتجر الاسم لسي لان معنى سى معنى مثل ونيشه قيل امر
 القيس (شعر) اللاب يوم كك منن صالح بلا سيبا
 يوم بارة جليل - مجرور او مر فوا تقول ضرب القوم ولا
 سياتك اي لا مثل ضربت اخيك والرفق كقولك ولا
 سياتك اي لا مثل الذي بولوك فتجعل بمعنى اليه
 وتعلم هو وتعلمه ابدار وخواك خبره فاعلم قال الالف
 يقال ان فلانا يرمي وراسيان اتيه قاعدان ما همتا
 زادة لكون من العمل وحذت همتا الاضمار وصار
 ما عوضا من المضمرة كما يقال دلا مثلان اتيه قاعدان -
 ساساه - سرز نش ووشج كور وانشا
 ساعية - شربت خوش مزه -
 ساكاه - در مطالبه برهنگي كرد -
 سمى - بالضم وادبي ست يا شمري است ابن زيني
 لا يوت (س م م) نخير ه -

فصل النشین

شاد وشتا - غايه هر چه رنگ بود گزشتن
 رعيت اش (۲) و خاک چاه مشتاد مثل شفاة زيل
 و زجر مسالى رج - و شادوت من البر اذ انزعجت
 منها الراب - و شاد ما فيها مثل شاعا اي تباعد

و شادى القوم اي تفرقوا - و شادى و اى تطلقا
 و شادى القوم شادوا اذا تقبم - و شاداه على فاعله
 اى بقدر شاد مثل شاداه و شاداه مثل شاداه على قلب
 اى سيقه قال ابو عبدة اشتامى اى استمع وقيل سبق -
 شيدو - شياة - تيزى هر چه شيا شوات رج -
 شبة العقب يعني دم كرم شبات رج - و اشبي
 الرجل اى دله ولد ذكى - و اشبي فلانا ولده اى
 اشبه - و اشبيت الرجل اى رفعته و كرمته و شبت
 الشجرة اى ارتفعت -
 شتو - شتار - بالضم المذمومة ان قال المسرد
 هو جمع شتوه و جمع اشتا اشيتة - شتوي بالتحريك
 و الشكين فسرب - و شتوت - و شيت - و شيتت
 بوضع كذا اى اتمت به الشتار و شيتي القوم دخلوا
 في الشتار مشتاقا مولمة في الشتار شيتي شتوي بارا
 همتان و هذا الشيتي شيتي اى كلفني شتاني -
 شجو - شجو - آردوه - و اندر و گوين كردن در معن
 ض (۲) و شجاه اى اغصه - شجا غصه مندانه و شج
 شدن و استخوان و جزآن و رگلوبا بدن (جمع ك
 ن (۲) شج همگين و هي شجويه شجوي فسرب الى شج
 يقال ويل للشجي من اقل مشددة و ياد اشجي ففصلا
 و قد شد و في الشعر شعر نام الحبون من الل الشيبا
 شان بسلا سوي شان اشجيا - و ان جعل شجي على فعل
 من شجاه الحزن اى شجو شجي بالضم لا غير - مفارقة
 شجوا و سعة المسالك - رجل شجوي در زباني و شج
 ان شج شجوي لفظ الجيم كما تحت ميم نمرى فالتقلب اليها
 افا تم قلبها و او -
 شجو - شجو - و بان باز كردن - و باز نشدن در شج
 من (۲) فرس بعيد الشجوة اى اخلوة دجاءت
 الخيل شواحي اى فاتحات افوا بها -

سوي
 شبو
 شتو
 شجو
 سعو + ساسا:
 ساغية
 ساكاه
 سمى
 شاد
 شجو -

له چهار چوب مانند مردان و در باره كذا از ريبان يا نوار يا چرم مانند از خاک و در مثل آن پكره و دكس از جامي بجاي نيزه ۱۲

وإن سئده إذا غرسته ولا يقال شلتية وإنما الاشتراك
 يقال شلتيت الشاة إذا ناقة إذا زاد حوتها باسمها
 لتعلمها وتيل الاشتراك إنما هو الدعا لتزويها على العبد
 وغيره - اشتلاه و اشتلاه أي استغفده وكل من
 وجوه حتى تخزجه وتحميه من برقع أو مكان نقدا شلتية
 واشلتية - ويقال فزيمت ماشية فلان ولقيت له شلتية
 وهو ما يتلوا ولا يقال إلا في المال -
 ششوي - ششي - بریان کردن (جمع ف اک)
 ششوة بالكسر باره از بریان ششوار بالممد بریاسنی
 و ششویت ای اخذت ششوار - وقد انشوی اللحم ولا يقال
 ششوی - ششادی خداوند گویند و آشوتیه اطعمه ششوا
 و ششوی فلان ششوی من عشایر ای القتی منه لقیه ششوة
 بالفتح یست سرشوی - و الصفا دستا و پایا و سر
 مردم و يقال لكل یس ششوی و يقال رماه
 فاشواه إذا لم یسب القتل و يقال لا ششوی یکن قتل -
 ششوی الصیارف المال یسب ستره بینه نوتده و بهر
 چیزه سهل اندک ششویه قیای مردم ششویا ج -
 ششوی القرم ششی صغیر من کبریا کتقطعه من الشاة و يقال
 ما یسب من الشاة الا ششویة - و ششویة الحیز القرص
 بهن شیان دم الا خون و آن نومی از دار و با سست
 و مردم و دیگرند ششوة مثل مویاة ناقة میک رو
 می ششی ابتاع له و بعضهم بقول ششوی - و ما اعیاه و
 ما ششواه و اشیاة عیاه بالیس و الشی -
 ششوی ششوة - خوابانی تن و آرزو طعام ششی ای
 ششوی و جل ششوان و يقال منه ششیت الشی ششی
 ششوة و ششیت - و ششیت طه فلان کنذا - و هذا
 ششی ششی الطعام ای کل علی ششواک - رجل ششوی
 البصرای هدیا بعقل ششاه البصر -
 ششوا - میانه دادی و لیس ششویت بل لست ان

ششی - کر ضی ششیار لفته فی ششاشمو -
 ششیا - کصا ازین ششور
 ششرا یلند ششرد مع ف اص ۲)
 ششظو - بالفتح جانب و ناحیه -
 ششکیت - لغت فی شکوت و الشکیتة البقیة -
 ششمو - تزی کردن کار (جمع ف اص ۲) و الشما
 مقصورة الشیح -
 ششاینا - ناحیا ایست بکوفه و الشوائی مذکور فی لهنر
 ششوة لفته فی ششوة و بهر ششوی و رجل مششوه و
 مششوی مششور -
 ششیا - دهری سست به بخار آنها ابو نعیم بن عبد الله
 ابن علی الشیانی و القیاس ششوی -

فصل الصاد

صای صیسی - ساع فیل آداز جوزه (جمع ف
 اک ۲) و يقال صای الفرج یعنی صیسیا او اصباح مثل
 صعی و از خوک و موش و بیل و کاکوش و يقال
 فی المثل جابها صای و صمت ای بالمال الناطق
 و الصامت و يقال ایضا جابها صا و صمت و بهر
 عقوب منه و فی المثل تلغ المعقرب و لقسئی
 صیوی - صیسی - کودک صلیبه صبیان رج - تصفیه
 صبیه و قد جاز اصبیه دهری صبیه - صبا یاج مثل مطیة
 و مطایا - و صبی بن الصبا و الصبا و مقصور یا کسر
 صمد و بالفتح صبیان و وطون رخ صبا یا کسر و
 کودکی و يقال منه تصابی من الشوق - صبوة صبوتین
 میل کردن بودگی و جوانی دنادانی (جمع ف اص ۲)
 صبار بالفتح و الممد بازی کردن با کودکان (جمع ف
 ف ۲) اصبار دل بردن از کسی و يقال منه صبیه و
 صبیه الجارية و بچه ناک شدن زن فقی مصیبه ای

ذات صبیه - صبا بالقصر یا برین صبود زیدن یا برین
 (جمع ف اص ۲) صبا بیه باو میا صبا و شمال و صابیت لیسیت المرح
 و إذا دخلت ما فی عهد ما مقلوب باو صابیت المرح ای بریا بطلس
 صحو - مصیاة - بالکسر ششوی صحو و ششوی ششوا
 از مستی (جمع ف اص ۲) و ک انت ۲) و در ششوان بریم
 صلاح روزگشاده و شحوت السهار ای انگشت عنما الغنیم
 فقی مصحیة و صحو - و صحنیا ای سرنا فی یوم صحو -
 صدی - صدی - بوم نر - و آواز د کوه و سرک
 و مانند آن و يقال صم صده و اسم الله صده - اسے
 اهلک - و قد صدی الجمل - تصدیه دست زدنی صا
 فلانا اذا و اجتیه و سائرته و دارتیه و عارضة الیضا -
 تصدی پیش آمدن و يقال انه تصدی الی ای عالم با
 و بمصلحتها تصدی تشکی - (جمع ف اص ۲) فهو صا و صده
 و صدیان دهری صدیا - صوادی خزانان درازی آبانه
 صری - صری - بالفتح و الکسرب الیضا و
 رنگ و بوی گردانیده و قد صری الماء بالکسر و بده لفظ
 صراة و صری الماء فی ظلمه زمانا ای جسد بالانواع
 عن النکاح - صری بریدن (جمع ف اص ۲) و يقال
 صری بوله ای قطعه و دفع کردن پری از کسی و يقال
 صری الله شره و بازداشتن و صریست الماء اذا
 استقیته ثم قطعت و جدا کردن و خصم را از هم و يقال
 خصمنا الی الحاکم نصری باینجا و فصل و محبوس مانند آن
 در دست کسی بر گزوف و يقال صری فلان فی ید فلان اذا
 بقه فی یده محبوسا برهنه - صراة صری لبراق دهری العظمی
 و الصغری - صراة بالممد غنظل و نیکه زرد شود و صری
 کی تصریقه نادر و ششیدن گو سپند تا شیر جمع شود و در پستان
 صاری کشتی بان صراج - مثال قاری و قزار -
 صحو - صعوة - شگانه صحو صحرار بالکسر ج -
 صحو - صحو - میل کردن (جمع ف اص ۲) صغف

ششی
ششی
ششرا
ششظو
ششکیت
ششمو

ششوی
ششوا
ششوة

ششیا

صای
صری

صبو

ششو

صحو

ششوا
ششوا

صحنی کذک (ع ک ات ۲) لقال صفت النجوم اذ قال
 بالث الغروب. و لقال صفوه بالفتح و الكسر و صفا ه
 نمک ای میل الیک. لقال اکرموا فلانا فی صاعیه
 و هم المذین بمیلون المید. اصفا کروت و اشتق بسخت
 کسی و لقال اصفی المید اذ مال سببه نحوه و کثر کردن مخور
 را بوقت سخن لقال صفت الامار لک املت
 و لقال هو مصفی انا و ه اذ انقص حقه. و صفت النفا
 اذ املت را سما الی الرجل -
صفو صفو - بالمد و شنی خلاص کبر راجع ف
 (ص ۲) تصفیة سخن کردن و صفوة انشی فالصه - و جموع علی
 اسلام صفوة الشمن خلقة و مصفاه صفوة مالی
 بالضم و الفتح و الكسر و صفو مالی بالفتح لا غیر اذ اکت
 با و و صفوت القدر اخذت صفوتنا صفاه سنگ
 روغن لقال فی التل ما تدی صفاته صفا بالقصر
 ج - اصفا و صفی کذک. صفوا بالمد سگما صفوان
 کذک - الواحد صفوانه - و یوم صفوان اذا
 کان صافی الشمس بشد ید البرد صفوا مقصور موضع
 بیکه و نام جوی صففاة بالکسر بالو و صفی ثاقه ربار
 شیر صفایج - و کذک الشاة و لقد صفت تصو
 دوست خالص و گزیده از غنیمت و هو صفیة العیانا
 صفایج - و نام زنی و صفیة الود اخلاص له و
 صافیة - و لقا فینا ثقالنا - و اصطیفة اخترت
 و اصطیفة بالشی اذا فرته به - و صفی و لجل من المال
 و الادب ای فلا - و اصفی الامیر و ار قلان - و تصفی
 بالواو اخذک - و صفت الدجاجة اذا انقطع بیعها
 و صفی الشاعر اذا انقطع شعره -
 صلا صلوة - نماز دعا از بنده - و صفت از
 خدا در دبر رسول و فرشتگان و هو اسم یومین جمع
 المصدر لقول منه صلیت صلوة و لا لقال تصلیة

صوا
صفو
صهو
صتو
صحا
صرا
صحنی
صکاه
صمی
ضیو
ضنو
ضجو
صلا

نماز کردن - دور و گفتن در راست کردن عصا
 و جوب بآتش مصلی نماز گزار - و دوین اسب ریان
 و صلی الفرس اذ اجار مسلما و هو الذی یلوا المسابق
 لان را سجد صلاه - صلاتیه بالفتح سنگ بین صلااة
 کذک و العیانا نام مردمی قتل بریان کردن گوشت
 ر ع ک ات ۲) و فی الحدیث انه اتی ابشاة مصلیة و
 به سگ لیدن و سبک انگذدن کسی را و منه آله صالی
 جمع مصلااة و هی الشکر یعنی دام و سفة الحدیث ان
 الشیطان قحوظا و مصالی و بآتش در آوردن صلی بآتم
 و الكسر و سخن آتش (ع ک ات ۲) قوله تعالی هم اولی
 بیاملیا و کشیدن گری و صفتی کاری اصلا و تصلیة بآتش
 و راندا سخن قوله تعالی فسوت تصلیة نارک - و قری قوله
 تعالی و لصلی سعیرا و من تحفقه فموم صلی النار بالکسری
 و حرق و لقال لقلیت بالنار و اصطییت بها - و فلان
 لا یصلطه بنار و اذا کان شجاعا ای لا یطاق - صلا با
 طرت سرین و حاصلوان - و صلت الفرس ای
 استرخی صلا و ا و ذکاب اذ اقرب نتاجها صلا
 و المدی بانی صلا النار بالمد کسر و صلا النار بالقصر فتحا
 و قوله تعالی و یح وصلوا است قال ابن عباس شیخی کنا بصر
 الیه و ای مواضع العلوات صلیان بقی و شته -
 صمی - صمیان بر گشتن و صبتن رجل صمیان
 ای شجاع - و لقال صمی الصید یعنی اذا مات و انت
 سراه اصفا و صانیدن تیر بصید و گشتن ممانیه و سفة
 الحدیث کل اصمیت و دوع ما انیت و لگام را استوار
 گرفتن اسب بدان و گزیدن بروی و انصب علیها
 صنو - صنو - بالکسریه از چند تته درخت که بهر
 انیک بیخ رسته باشد - و برابر پد رسه و کاه صنوان
 تشبیه صنوان ج - و سفة الحدیث عم الرجل صنوا بیه
 صنوان و دجاة نزدیک که اکب هر دو از یک موضع

باشد صنی تصنیف صنومفا کچه که آب دردی گرد آید و لقال
 بهوشق سفة الجبل - و لقال اخذت بصنایة ای بکله -
 صوا - صوة - بالضم سنگ توده بر راه بکبت
 نشان صوی و الصوی ما غلظ من الارض و ارتفع
 و لم یبلغ ان یکون جبلا و با در اسفله صادی خشک صو
 مصدر منه لقال صوت الخنثی لغوی - تصویبه بارنا کردن
 شتر را و بر او گذاشتن تا گشن شود و لقال منه صوبیت
 لالی علی اذا اخرتة در سببه للفتحة و خشک گردانیدن شتر
 گو سپند و ناته نافر به شود و لقال منه صویت الشاة صویت
 صهو - صهوة - میان پشت اسب - و بالای
 و بالای بر چیزی و جای گرد آمدن آب صها و بالکسر
 و المذبح و بر ج بالای توده و شیه صهی زبیدن
 آب و سائل شدن جراحت ر ع لفتها و ک ات ۲)
 صتو - بالفتح همان رفتن (ع ک ات ۲)
 صحا - انا - فتح - غیضا ر ع ک ات ۲) صحا بکین
 در پنهان شدن پارچه ر ع ک ات ۲) لقال صحنی التوبة
 ر ع لغت منه صففاة چرک و نام تره است -
 صرا - نگاه کردن ر ع ک ات ۲) صرارة بالکسری ای
 ضعی - نادیدن و شنیدن (ع ک ات ۲)
 صکاه - لازم گرفتن از (ع ک ات ۲)

فصل الضاد

صنو و ضیو - تصنیف کردن و بریان کردن آتش
 چیزی را (ع ک ات ۲) مضمبارة بالفتح مغالی کواج
 سخن و ضیبت علی بالشی اشرف علیة ان انظر
 صالی خاکستر گرم -
 ضجو ضجوة - نیم چاشت ضعی بالضم و تصصیر
 بیکر و یونش من ائت فلان جمع صفوة و من ذکر قال
 انه اسم علی نعل مثال صرد و ظون غیر متکلم مثل صرقال
 لقیة صمی و صنی بلاتونین اذا اردت صمی یومک - ثم لعه

سلفه هو ای مختلف فی اصفاج الورد و لقال و ج ک نخله الصوی - فی القاموس العودة مختلف الورد

طوب

طوبو - طوبی - بالضم واكسر لستان ماویان سیار
 بوخرو سب و قد كون لادوات الخفت ایضا و سنی
 مثل جاو و الحزام الطیبین اطیار ج - طوبی خواندن
 (مع ف اص ۲ و ک ۲) و باز گردانیدن از کاری
 (مع ف اص ۲) صلتة لعین - اطباء ای و عاه - و
 طوبی بنو فلان فلانا اذا خالوه و تلوه - و خلف طوبی محب
 طحبو - طحی - گسترده - و پدیدار کشیدن و رفتن
 و بر پلوی چپ نختن (مع ف اص ۲ و فتحها) ایقال طحا
 الرجل و ما دری این طحا سے ذهب - و طحا بقلب
 ای ذهب بفتح کل شیء - طحا بالضم زر زمین
 گسترده طاحی کشید ه ای ممتد بقال ضرب ضربه طحا
 منای استند - طوحی کرگسان برابوگر و مردار گرد و بده
 طحی - طحار - بالمد برآمده و دل تنگی و ایقال
 مانی السماء طحیة بالضم ای شیء من صحاب - لیلیة طحیة
 شب تاریک کلمه طحیا و سخن باریک نام مفهوم غلام
 طاح مثل لیل و ارج -

طوبو

طحو

طنی

فاطوی

طنی

طرو

طر و بطلا

طلو

طحا

طو

با و کثیر - و اطماء المال ای جمله طایفیا بطنیة بالا
 کوه و مکان بلند - و نهدی از هر چیز طغوة مشله -
 طغیا بالفتح و الضم مقصور اصغیر من لقر الوحش طانغیة
 ملک روم - و صاعقه و قوله تعالی فابکو بالظا غیة
 صیحة العذاب طانغوت جادو - و ویو - و برنج
 پیری را سرشاید - و هو واحد جمع قوله تعالی یریدون
 ان یتجاکوا الی الطانغوت و قد ادرا ان یکفر و ابه و
 قوله تعالی فی الحج اولیاء هم الطانغوت یخرجونهم طوا
 ج - و طانغوت و ان جابر علیه وزن لاهوت و طانغوت
 لانه من طنی و لاهوت غیر مقلوب لانه من لاه بمنزلة
 الرقیبوت -
 طفا - طفی - بالضم برگ مقل طفیة کی - و ما رسی
 الحیة طفیة لجا و رتھا - طفاوة بالضم خرمن آنخاب
 و حی از قیس غیلان و ایقال اصنبا طفاوة من الحج
 ای شیکامنه - طفو طفو بر سر آب آمدن چیز سے
 (مع ف اص ۲) و ایطنی لیطنوا اذا اخفت علی الارض
 و اشتد صده -
 طلا - طلا - بالضم شخص ایقال انه بحیل الطلا
 و بچرا بود گاؤ و گو سپند یعنی ذوات ظلت اطللج
 و قیطران اندوه -
 طلو - طلو - پای بچرا پار بیان بسطن (مع ف اص ۲)
 (مع ف اص ۲) طلی شد (مع ف اص ۲) ایقال طلوت اطللج
 طلیة اذا ربطت و حلت فو طلی و مطلی - طلیان بالضم جمع
 طلی للصحیر من اولاد الفتم و ایقال باسانه طلی و
 طلیان مثل صبی و صبیان ای قاصح قول من طلی قوه
 باکسر بیطلی طلی - طلیة بالضم طلا و گردن طلا بالضم ج
 اطللا کثرتن گردن بگردن و نحو آن طلا و طلی و بالضم
 خوبی و پذیرائی دل - ایقال ما علیة طلا و طلا بالمد
 و اکسر سبکی و آنرا سے بچرا خوانند اطبا یعنی می بخند -

و نظر ان و هر چه آزاد را مالند بر جاسه و سن که پای
 برده بندند - و طلیة بالذین و غیره طلیا و طلیت
 و اطلیت به علی افتقلت - طلیة بجا گردن کسی را طلا
 بالضم خون مطلاء علی مفعالی زمین نرم رود یا
 مطلقا زمین که آهنان بچرا رودی جزا نند -
 طمو - طما - بر آمدن ردد و پر شدن آن (مع ف اص ۲)
 (مع ف اص ۲) طمی شد (مع ف اص ۲) و منه طمت المرأة بچرا
 اذا ارتفعت به - و طمی طمی مثل طمی ای مر مسرعاً -
 طنی - طنی - بر چسیدن سپرز بر پیلو از تشنگی (مع ف اص ۲)
 ک است (۲) ایقال من طنی العیر و العیر طن لغت من -
 تطنیة مفاکح طنی کردن -
 طوی - طی - نورد و در نوشتن (مع ف اص ۲)
 ک (۲) ایقال طویة فالطوی و گرسنه و اشتن خود را
 (مع ف اص ۲) طیة باکسر نورد - و نیت - و طوی
 که قصه بدان دار و ایقال مضی لعیة ای نند و طلی
 انوا با - و لیدت عا طیة ای مقصده و منزله الله
 یا نتواد - طوی گرسنگی (مع ف اص ۲) طاب لغت
 من طیان ایضا و طوی کشم اذا سمن بوده طوی
 الطین باریک شکم - و تطوت الحیة ای تحوت یعنی
 حلقه شد طوی بالضم نام مبیضه لبشام و قری بالضم
 و اکسر بصیرت و لا بصیرت فمن صر فجله اسم و اد و
 سکن منکر او من لم بصیر فجله بدة و لقبه معرفة و قال
 بعضهم هو الشیة و قالوا فی تفسیر قوله تعالی بالواد
 المقدس طوی طوی مرتین ای قدس و قال حسن
 فیة البرکة و التقدیس مرتین - ذر طوی بالضم من
 بکه طویة نمانی دل طوی چاه بر آورد و طایه - بام
 و تود که ترا اطوار انانة طراکی شجرها -
 طمو طما - گوشت نختن (مع ف اص ۲) طمی
 کزک (مع ف اص ۲) و فی الحدیث فاطوی او انا علی تر

در زمین قاهی طیار طیار بالمدبر برآمده لقال ما علی
 المساء طیاره ای قرقره یعنی یک پاره ابر طیاره می آید
 نبی تمیم طوی بالتحریک و التکین منسوب بوی -
 طتا - رفت دعوت من ۲
 طتا - بگوک چوب بازی کرده طفته چه بهای ریزه
 طخوة - بالفتح ابر تنگ -
 طری - پیش آمد یا بگذشت دعوت ک ات ۲ ط
 دهنه مست بهین -
 طسا چرخش بر دل مردم غالب آمدن و بدان
 سبب تحمیر عارض گردیدن دعوت ک ات ۲ و من
 طاعتیه نسه که بیماری جگر داشته باشد -
 طقو - فشتاقن دعوت من ۲

فصل الظاء

طبا - طبی - آه و داد می خاشه اظب جمع قله
 ظبا - ظبی ظبیات فطحات جمع کثرة ظبیة فرخ زمین
 قال انهم یسے لکل ذات حافر وقال الفراء یسے
 الکلیة و آمواده من دعا ثم عند الشاة به لا یطبه
 ای جعل الله ما صاب لاله ظبه السیف طرف
 و اصلها طبو اظب جمع القلة ظبات ظبون جمع اکثره
 ظیان نامهر می -
 ظمی - ظمی - سیاه نام شدن لب دعوت ک ات ۲
 شفته ظیا رفت من شفته ظیا قلیلة الدم عین
 ظیار و قیة لجن - و ساق طیار قلیله - المحم نطل
 اظمی السود - و روح اظمی اسم منظم منسوب کشت
 توشی که از باران آب می باید و قیل منظمه علی مفعول
 و اولاد الصواب و هو خلاف مستوی یعنی کشتی
 که از آب پاشی کنند -
 ظنی - ظنی من الظن فابدل من حدی التونات

یا مثل تعقن من تعقن -
 ظمی - ظیان - یاسین رشتی
 ظاری - بدندان گزنده ظری روان گشت
 ر مع ف اک ۲ ظری بطنه شکم او از جریان و ز
 باز نه الیاء ظری زیرک شد دعوت ک ات ۲ ظور
 لغت منظر در می انفع بطنه او صاه فالبطنه و غلب
 علی قلبه الدم -
 ظاغیة - دایه شیرده وزن پر درنده -
 ظظلی - سایه و خوش میسه لازم گرفت -
 اطوار - گول شدن -

فصل العین

عبی - عباره - عبا - نوسه از گیم عبادات
 ع - تعبیه یعنی آراستن لشکر بالهن و الیاء
 عثو عثو - عتی بالضم و الکسر از حد و گذشتن
 ر مع ف من ۲ اصله عثو فابدلوا احدی الضمین
 کسرة فالتعبت الواو دیا ر صار عیثا ثم اتوا الکسرة
 بالکسرة صارت فروعها و هم عثو فقبوا الواو یار و
 فقول اذا کان جماعهما القلب و اذا کان مصدر
 فجمعا التعمیر لان الجمع عندهم نقل من الواحد عثو
 عتی لبنایت پیری رسیدن ر مع ف من ۲ تعبت
 مثل عتوت - دعوتی لغت فی حقی لنذیل و تعبت
 و قری عتت عین -
 عثو - عثا - یثو فی الارض - ای فسد و هو عا
 ای فسد و کذک عثی بالکسر یعنی قول تم و لا عثوا
 فی الارض فسدین عثو اکتار و لغت پیرا عثو مرد
 بسیار موسی - و مرد و حق گران جان - و لغت
 نزعینان بالکسر صبحان -
 عجو - عجا - شیر خورانیدن کودک را ر مع ف من ۲

عجی کودک که بشیر بگاند پرورده شود و عجمیه مونس
 عجمه خزانی نیکو بدهد بنینه و خست دی عاجیت
 ای خذیرة بالطعام و منته اللبن او رضعتة بین غیر
 و لقال لقاه الله ما عاه و عطاها ای ما ساره یعنی
 آنچه به آید او را و اندوگین کندش ر مع ف
 اص ۲ عجمی بالضم و القصر یوسماهی خشک شده
 که از پزند و خورند عجمیه عجمی بالضم و و ی
 دست اسب از درون عجمیه عجمیه لغتان دها
 قدر مضغفة من لحم موصول بعجمیه تحذر من رکبت
 البعیر الی الفرسن -
 عدو - عدا - دشمن ضد صدق اعدای - دعو
 و صفت و کتبه ضارح الاسم و هو عدو و سه عدوة
 قال ابن السکیت فعول اذا کان تباوین فاعل
 کان مؤنثه لیسر یا نخور جل صبور و امرأة صبور لا
 عدوة دی نادرة و قال الفراء انما عدوا فیهما
 الیاء تشبیها بالصدق لان الشیء قد یبنی علی صدق
 عدی بالکسر دشمنان و هو جمع لانظیر لقال ابن السکیت
 لم یارت فعل فی النحوت الاحرن و احد لقیل هو الیاء
 قوم عدی ای غریب و قوم عدی ای اعداء و قوم
 عدی بالضم و الکسری اعداء مثال سوئی وان اذ
 الیاء قیة قلت عداة بالضم و هو جمع عا و هو العدا
 یقال ر مع ا شمت رب العالمین عا دیک + تعاد
 من العداوة و تعادى ما بنیم ای فسد و جماعه
 عدا بالکسر و المد و صیر اور پی یکدیگر زون اند
 عدا بالفتح و المد و رازی و بنانی هر چیز - و ستم
 کردن و از حد در گذشتن - و باز کرد و انیدن از کار
 ر مع ف من ۲ عدوان بالضم ستم آشکارا یقال
 عدا علیه عدو او عدو او عدو له لغالی فیسیوا الله
 عدد البعیر علم و عدد فعل الاستنارة ینصب ما بعد

ظمی
 ظاری
 طتا
 طشا
 طخوة
 طری
 ظاغیة
 طسا
 اطوار
 طاعتیه
 طقو
 عجمی
 طبا
 عثو

ظمی
 عثو
 ظمی
 عجو

ما قولهم عسی الغویر البوسا فتناذروا وقد یاتی فی الا
 ما لا یاتی فی غیره سور یا شبه عسی یجاد و استعمل فعل غیر
 ان یقال عشتی مخیج - و یقال عسیت ان عسل
 ذک الفتح عسین و کسر با و المرأة عسیت ان تفعلی
 ذک و لا یاتی منه فاعل ولا یفعل - و عسی من الله
 سبحانه و تعالی و اجبت فی جمیع القرآن الا قوله تعالی
 عسی رب ان یتفکک - قال ابو عبیدة عسی من الله سبحانه
 و تعالی ایجاب فحارت علی احدی لغت العرب
 لان عسی رجاء و یقین یقال عسی بک عسی ای ظنی بک یقین
 عشا - عشی - عشیة - عشا بالکسر والمد شراکاه
 و هی ما بین المغرب و العتمة و زعم قوم ان العشا من
 زوال الشمس الی طلوع الفجر عشان تصغیر عشی و یجمع
 عشانات و یل ایضاً فی تصغیر عشان و یجمع عشیاناً
 و عشیة تصغیر عشیة - عشا ان مغرب و عتمة
 عشا الفتح والمد طعام شراکاه عشوت و عشیة
 بمعنی یعنی طعام شراکاه خور دم و عشان الفتح
 و عشیة ففتحة ای اطعمه عشا و کذا عشیة تشبه
 و یقال عشا بک و لا یفتح و لا یقال عشا بک
 قلت ما فی عشا و لا یقال بالی عشا و عشیة الابل
 الفتح عشا اذا العشت فی عاتیه هذا عشیها - و فی
 المثل العاشیه تبع الآتیه ای اذا رأیت اتی تألی عشا
 الی تشبه بها ففتحت معها - عواشی شتر ان شبت
 حیرا کتبه عشا بالقصر شرب کوری (ع ک ل ق)
 عشی لغت من عشا المونث و امر امان عشا و ان
 و اعشاه الله فعتی و هما العشان و لا یقال لعشوان
 لان الواو لما صارت فی الواو ایداً کسرة ما قبلها کت
 فی التثنية علی حالها - لعاشی شب کوری نمودن
 از خود و النسبه الی اعشوی و الی العشیة عشا
 و عشا ایضاً فی انما کت استعمله لایبصر اما فی تحنط

بیدیه کل شی یقال ركب عشوا اذا خط امره علی
 غیر بصیرة و فلان خالط خط عشوا - عشوة کارنا پیدا
 نمودن و کردن یقال او طانی عشوة کت لغت
 ای امر یلتسا - و یقال معنی من اللیل عشوة بالفتح
 و هو ما بین اوله الی ربه - و عشوة اللیل ایضاً سواد
 و ظلمة عشوة بالفم ایضاً شعله من نار و عشوة ی
 قصدت لیلها هو الاصل ثم صار کل قاصد ما شیا و عشوة
 الی النار ای استلقت علیها بغير ضعیف و عشوت عنه
 لے صدرت عنه الی غیره و منه نواینا لے
 و من لعش عن ذکر الرحمن - و عشیة عننا یعنی
 رفقت بشل ضحیت عنه -
 عصا - عصا - مونت قوله تعالی عصاه
 او کوعلیا عصوان فینه عصبه بالفم و الکسر ع
 اعص کذا ک فی القلة مثل زمن و ازمن و عصبه
 فعل کسرت العین لمجاورة بالعدا - و فی المثل
 العصا من العصية ای بعض الامرن بعض - و العصا
 ایضاً نام ہے معروف بزمیة الابرش و فی المثل
 ركب العصا قسیر - و قولهم ان تصعفا العصا سے تر
 یعنی نیکوچر انده ستیر او یقال القی عصاه اذا -
 اقام و ترک السفر و هو مثل و یقال فی الخوارج
 شقوا عصا المسلمین ای اجماعهم و الفاقم - و
 العصا ای وقع الخلاف - و هو یمن العصا لے
 رقیب حسن الیاسة لما ولی و قولهم لا ترفع عصا
 عن الیک یراد به الادب عسی کبیرین استخوانها
 دل و عصوة بالعصا ای ضربت بها - و عصوت المرح
 ای شد دتہ عصا بالقصر زدن به شمشیر (ع ک ل ق)
 اعتصا و کتیه کردن بر عصا - و یعصبه بالیسیت اسے
 یجابه عصا - عصیان بالکسر لے فرمای کردن ظلاف
 طاخت عصبه معصية کذا ک (ع ک ل ق) ع

عصبه لغت منه و عصاه و عصاه بمعنی و استعصبه علی
 تجبی علی معنی گناه حسبت بر روی و اعتصمت الخوا
 اذا اشتدت - و اعصه اکرم اذا خرج عیدانه عاصی
 ک خون که نایسته عصیه لطیفی از تسلیم و فی الحدیث
 عصیه عصمت الله و رسوله خصوصاً بالفم یک تو که
 از موه و یقال فی ارض فلان عناک من لیسیت
 و هو نقسلیل المنقرق - و یلقی من مال فسلان
 الاغصان ای قلیل لیسیر -
 عضو - عضو - بالفم و الکسر انضمام اعضاء
 العضية انضمام کردن - و جدا کردن - و فی
 الحدیث لا تعصیه فی میراث الا فیما حل القسم ای
 لا تجزیه فی شی کالجیه من الجوبه فی عتیه وان طلبوا
 القسم و کتیه بیاع فقیسم منه - و قوله تعالی الذین
 جعلوا القرآن عضین واحد باعضة - و نقصانها -
 العواد و العار و قد ذکر فی باب العار و یقال فی الدار
 فرق و عزون و عشون و اصناف من الناس کلمه
 بعنه -
 عطو - عطار - وادون و الاسم العطار یعنی
 و من و اصله عطار بالواو لانه من عطوت الا ان العرب
 تمز الواو و الباء اذا جاز العید الالف لان الهمزة
 حمل الحركات منها و الواو الحقاها و انتم من یترکها
 بناز علی الواو فقول عطارة - و تم من یرد الی
 الاصل فقول عطارة و فی التثنية عطاران و
 عطادان - و اعطى و عطی ای سائل و التمس العطار
 رجل معطاه بالکسر کثیر العطار و امرأة مدطاه ایضاً
 و مفعال سبوی فیه المذکر و المونث - قوم معاط و
 معاط قال الاخش هذا مثل قولهم مفاتح و مفاتح و
 امان و امان و العطیه لیسیت المعطی یعنی و اود شد
 عطایاتج - و یقال ما اعطاه المال یک یقال ما اولاد

عضو
عشا

عصا

عطو

المعروف وما اکره فی فی التعجب و هذا اذا لا یطرد - و اعطى البعير القا و لم یتصعب - قوس عطوی علی فعلی هو انیة سبلة و عطوت الشیء سبلة بالید - معاطاة مناولة - و فی المثل عا ط بغير الواط اسک یتناول بالامطع فیه ولا یتناول و هو یطین بالاشترک و یطین اذا کان یحزیک - و لقا طاه تناوله - و تیا علی کذا ای یخوض فیه - و لقا طینا نعطوته اذا غلبت لیه و قبل فی قوله تعالی فتعاطى نعقرای قام عسل اطراف اصابع رجلیه ثم رفع یدیه فصر بها - و قبل فی السؤال عن اروت ان یطیک هل انت مطیة بیا ر مشدودة مفتوحة یعنی هستی تو ر بنده من آتراء و هل انت مطیة ایضا للجماعة لان المون سقطت من معطون للاضافة و قلبت الواو یا و واو غمت و فحمت یا رک لان قبلها ساکنان و هل انتا مطیة یه بفتح الیاء نفس علی ذنک و اذا صغرت عطار حذفت اللام فقلت عطی و کذا ک کل اسم جمعت فیه ثلاث یاوات مثل عدی و علی اذا لم یکن بینا علی فعل فان کان بینا علی فعل نحو محیا من حیای محی تحیه لم تحرف - عطا - عطار - بالفتح و المد کرسبة عطا و عطا یه کی - و یقال لقی فلان ما عطا و ما عبا ای شدة و لقا ه الشد عطا ای ما شاره - عفو - عفار - بالفتح و المد ذک و ما یدیر شکر و نیست شدن یقل علیه الخا و اذا دعا علیه و شکره عفا بالکسر و الفتح و القصر مثله - و بالکسر و المد البتوی یشر شکر و یرمغ یقال تاته ذات عفار عفو رزمین ففعل کبروی بی کسه نیامده یا ش عفو شملت لغات فخره عفو مؤنث عفو المال زیاد مال از نفقه و اعطیة عفو المال یعنی بغير مسئله عفو بالکسر کزیده هر چیزی یقال ذمیت عفو فرا

عکو

علو

عطا

عفو

عفا

البیت ای لینه و خیره - و اکلت عفو الطعام ای خیاره - و من الشراب کذاک - و یقال اعفنی من الخمر معک ای وخی من و استغافه ساله الا عفار و عافاه الله و اعفاه بمعنى الایسم العافیة دهی و نافع اشهد عن العبد و توضع موضع المصدر یقال عفاه الله عافیة عافی خواهنده رزق از مردم دست و مرغ و باقی طعام دیگر و درازنده عفاة بالضمج - و عافیة الماء باب آئیده عفاوة بالکسر ما یرفع من المرق اول و الخیص به من یکرم یعنی سردیک خوردی از روغن و مانند آن و قبل اول المرق و اجموده - عفاوة - بالضمج باقی مانده خوردی درین دیگر یقال عفوت له من المرق اذا عفوت له الا - و عفوت القدر اذا ترکت فی اغلبا شیا و عفا المنزل و بعضی ای درس - و عفوت المرح المنزل و عفته ای درستة لازم و متعد - و عفی علی ما کان منه اذا صلح بعد الفساد عفی بالضم جمع عاف و هو الما رس عفو بالفتح و رگد شستن از گناه در عفو فاضل عفو علی قول بسیار عفو کننده - و روشن مانند آب - و انبوه شدن موسی و علف و مانند آن و منه قوله تعالی حتی عفوا ای کثروا و انبوه گردانیدن لازم و متعد عفو و اعضیة بمعنى و فی الحدیث امران تخفی الشوارب و بعضی الی - و عفو و اعضیة ای اتیه اطلب معروفا و منه فلان تفهو الاضیاف ای تفرله و تعقیه للاضیاف ایضا و یو کثیر العفاة و کثیر العافیة و کثیر العفی عفا - عفاة - عفوة پیران و گرد اگر در سراسر یقال از هب فلا الریک لعقوتی - و یقال ما یطور بعقوتة احد - عفی بالکسر تخسین انچه از کودک نوزاده آید از بول و غائط عقیه حرث کردن کودک خرد عس فاک ۲ اونه احرص من کلب عقی صبی و هو المروج فی السخنة - و مصر و بازداشتن در عفو فاضل ۲ یقال

من عفاه قلب عاقه اعتقا و عفا س من قلب عقیان یعنی باز ایسادن - و از حیب در است کنان جاهت آب و پیش و سپس و فر از گرفتن سخن عقیان بالکسر نخلص اعتقا سخت تلخ شدن چیزی و انداختن از دران بسبب تلخی یقال عقیة اشئ اذا زلت من فیک کما تقول اشکیت اذا زلت شکایه و فی المثل لا تکن علوا فتسترط و لا امر فتعفی - و عفی بسمه اذا رمی برنی الیوان لفته عفا و ذکر فی باب القات عفا الطل اذا ارتفع فی طیرانه - عکو - عکو - بالضمج دم ستور علی ج - عکو گره - زدن دم ستور در عت اصل ۲ علی شیر گو سپند بر یکدیگر و شیده و در فیک شده و عکت انما ترمی سمت و غلطت - و یقال ما عکار بالکسر ای سکن غلاظ عکو از گو سپند سپید و تیره سیاه جلا اعضا و عکت از شعرا اذا لم تر سلمه - و عکا فلان علی تو هم ای عطف علیهم - علو - علو - بنندی و بلند شدن جای در بلند بر آمدن در عفو فاضل ۲ علا با لفتح و المد بلند - در قدر و منزلت نزع عک انت ۲ و عفا علی بالضمج و القصر معلاة بالفتح کذاک معالی رج - و یقال هو من عطیة الناس و هو جمع علی ای شریف رفیع القدر مثال صبی و صبیة - و عطوت الرجل ای قلبه - و عطوة بالسبب ضربه - و عطانی الارض ای تکبر و المصد عطونی بذکله - علو الدار بالضمج و الکسر فیض سلفها و اتیه من عل الدار بکسر اللام ای من عالی و اتیه من علا و من عل بالضمج علی ثلث احوال و اتیه من عالی العیا و من معالی بالضمج ای و من علو ثلث حرکات الواو ایضا - و یقال عال عنی و اعل عنی ای تمج و اعل عنی الوسادة و عال علی ای اعمل - علاوة الدار بالضمج و علاوة المرح و سفالتای چه فوقها و تحتها - علیا بالفتح و المد جای

وإذا امرت بها قلت لعن بكما حتى وفي الحديث
 من حسن إسلام المرء تركه ما لا يعنيه أي لا يهيم - ومكان
 خون روان اجناسا كراته با - وقوسه پر آنگه
 از قبائل شقی - عنو بالسر كراته عنابا المقصر كرك
 عنونت الكباب وعلونه والاسم العنوان والعلوان
 بالضم - معنی فحل بیکار و يقال هو من العنة فابل من
 احدی النونین یا و نام هر دو معنایه سختی کشیدن
 يقال عاناه و لغناه فنعنه دهم ما یعانون ما لهم اسے
 ما یقومون علیه -

غزو

عبیا

عموی

عمو

عمو

غزو

غبا

عی

غشا

و اکثر و قول فی الجمع عیوا مخففا كما قالوا حیوا بالمشدی
 ایضا - انما یبانه کردن و شدن لازم و متعد و در
 شدن کار بر کسی يقال منه عیا علیه الامر و تقیا و تقایا
 علیه بمعنی - اعی با الفتح و التصری بطبی از عربی
 الیه اعیوی - داو عیا رای صعب کانه عیا الاطباء
 و المعیا فان تاقی لغبی لا تتدی به جمل عیا یا اذ
 یستد للضراب - و جمل عیا یا اذ اعنی بالامر و المطلق
 عبا - چهره اذ تابان شد (ع و ف اص ٢) عابیه
 زن خوب صورت و عبا المتابع آماد کردن کالا -

عکلی - بستن گاه ازار را درشت ساختن (ع و ف اص ٢)
 ک (ع و ف اص ٢) يقال علی ازاره ای اخلط مقده و علی زید
 مات علی زید و اسکله زید مثله عکوة بالضم لیسیت
 مقل عکله رج - عالی فرو شده پشت مقل ایضا
 آرمند آشنامیدن آن و مرده اعکار استوار کردن
 عمو - بالفتح کمر ای و خواری و فروتنی عجاج
 عمو - بالکسر خر کمره نر و شتر شکر شانه و نازک
 پشت دهر مع ذلک شدید اعنی در شتر ادا ف ت

فصل الغنین

غبار غبیه - باران اندک (غبار اندک باریدن
 ایقال غبت اسما فی مغیبه و بما شیه بها البحر
 الذی یجی بعد الجری الاول و قال ابو عبیده الغیبه
 الوشیه فی السیر - غبار و کولی و کول شدن ایقال
 غبت عن الشیء و غبیه الیضا (ع و ف اص ٢) بالکسر
 و تقول غبی علی الشیء اذ لم تعرفه - غبی علی غیب کول و هو
 من الواو - و تقالی لے تقائل -

غشا - غشا - بالضم و المد آب آورد و تشدید التاء
 کذک انما کج غشو در شور انیدن سیل جگوار
 (ع و ف اص ٢) غشا مثله غشیا ان یغشون شوریدین

دل غشی شد (ع و ف اص ٢)
 غده و - غده فردا اصله غده خدمت الواو و جوه
 و قد جا علی الاصل و النسبه الیه غدی و ان شدت
 غدی - غده بالضم میان طلوع فجر و شمس -
 يقال اتیه غده بالانسان لانها معرفه مثل سحر
 الا انما من الطروف المتکنه - و يقال انما یک
 غداة و الجمع غدرات و يقال فی لاتیة الغداة
 لازدواج الکلام - غده لضمین باء و کردن تقصیر
 روح (ع و ف اص ٢) قوله تقالی بالغد و الاصل
 ای بالغدرات تعیر بالمصدر عن الوقت كما يقال
 اتیک طلوع الشمس ای وقت طلوع الشمس غدا
 بالفتح و المد طعام چاشت خلافت عشا و اذ اقبل لک
 اون فتغذ قلت بافی تغد و لا تغش و لا تغل ما یغی
 غذار و لا عشار لانه الطعام بعینه و کذک انما اذ اقبل
 اذن و کل قلت ما بی اکل بالفتح - و غداه ای
 غذا علیه - غدا و یبار باء ای اغتذرا باء و کرون
 غدا یان متغدی غنت منه امرأة غدا علی غنی و غنی
 فتغدی چاشت خور انید شس پس چاشت خورد -

غذو - غدی - بزرگانه غذا یا کسرج - مثل
 ففیل و فصال - غدی المال و غدی ویرای صحنه
 کالسخال و غوبا - و يقال الغدی ان یباع الشیء
 یباع نائرا به الکبش ذلک العام و یروی بالمد ال
 المله ف یسب الی الغد - غذار بالمد و الکسج و شتر
 و غذوت البصی بالین ربیع فاعندی به و غدی
 بالیا کذک - غدا الماء سال و العرق نید و غدا
 ای سیل و ما تغدی تغدی مثله - و غدا البول ای
 انقطع - و غدا ای اسرج - غدا ان بالحرک
 اسب سبک تیز و غدی پرورن - و بریدن
 شته بول را -

عزوه غرار - بالكسر والمد سر شم بائی اذا فحمت لعین
 قصرت واذا كسرت مدوت - وغروت الجلد عزوه
 العفة بالخرا - وقوس مفردة ومفرجة ايضا وفي
 النخل اور كنى ولو باحد المعروفين دعى باحد السدان والسرور
 برسم - غرابان هما طر بالان لعني دو صخر ياد وخر يثيقا
 هما قيرالك وحقيل بندي جديمة اللبرش وسميا غرابين
 لان السمان بن المنذر كان لعنيرهما يد من لقيته
 اذا خرج في يوم لوسه - اغرابو برا كخجتن سگس را
 برصيد - وبرا غا لايدن میان ردس غراة اسم فیه
 غری بهای اورج به والاسم الغراب بالفتح والمد واليقال
 غاريت بين الشمين غرا اذا واليت - وغری فلان
 ای تمامی في غضبه وهو من الواو - غراب القصر خوئی
 حل منصف غرو شکفت وشکفت وشنن دوع
 ف من ۲) يقال لاغروای لا عجب -
 عزوه - عز - اب - باوشمن وین جنگ کردن دوع
 ص ۳) والغزاة بالفتح الا کم فیه هو غارو هسم غزاة
 بالضم وغرمی بالتشديد والتمون وغرمی علی فصل نو
 غرابو بالضم والمدو المشد يد مثل قفناة - وسبق دحجج
 وفساق ومنه قوله تعالى اذ كانوا غرمی لو كانوا احدنا
 غرمی منسوب الی التزود وان غرمین فلان ای جبر
 للغزو وامرأة مغزوة عزاز وجماد الناقة التي جازت
 السنة ولم تلد واما مغزوة ای متاخرة النتاج في غزاة
 الناقة ای عسر لقاحها - واعزيت الرجل مهله وخرت
 بالی علیه من الدين - مغرمی مقصد لقال عزوت مغزاة
 وما يغرمی من هذا الكلام ای ما يراو غرمی قسيلة
 غزو ان نام مردے -
 غسو عسا - بضمین تارک شدن دوع
 ص ۲) ک اف ۲) اعصار کذک -
 غشی - غشاور - بالمدو والكسر پوشش وعلی الصرا

غشاة وغشوة سكت لغات ای عطاء و غش
 قوله تعالى فاغشينا هم - الغاشية ای قیامت
 قوله تعالى بل انک حدیث الغاشية ای القیامت
 وورد و بیا رسی کما یقال رباة الله بالغا شية و
 پس کو بهر صل دوزین - پوشش دوزین غشی اسپ
 سپید سر غشوار - نموشه فرد پوشیدن بجا ریا
 فرد گرفتن - غشیان بالكسره بمجتمعت فرد گرفتن
 وادرن انشمار بر آوردن - ویر پوشانیدن وگور
 کردن و بالتحرکیت بنهوش شدن دوع ک اف ۲) غشی
 غشی کذک ایقال غشی علیه فهو معشی علیه استغش
 بویه و غشی ای تعظی به -
 غشی - غضا - بالقصر و غشت غلق ومنه قولهم
 ذمب غضا - وارص غضا کثیرة الغضا - وبعوا من
 وابل غاضية وغواصل التي تهاكل الغضا یعنی طلق خرم
 فاذا اشکت بلونها من اكل الغضا قلت بعیر غرض
 وابل غضیه و غضا یا - وقد غضیت غرضی - بعیر
 غرضوی - منسوب - اعضاء حشیر فر وخوا بانیدن و
 تارک شدن و لیل معض لنة قلمیة و اکثر ما یقال
 لیل غرض و لیل غاضیه ای منطلبة - و نار غاضیه ای
 مضیئة وهو من الامداد -
 غطا - عطار - بالكسر والمد پوشش غطی و تعظیة
 پوشانیدن دوع ص ۲) ک اف ۲) و غطا لیل لیل
 و تعظی ای ظلم و منه الغاطیة و به الکرمه لستر یا
 وید الارض - و غطا الماء و کل شیء ارتفع و طال
 علی شیء فقه غطا علیه - و غطی لعلی غطیا بالضم و الفتح
 اذا امتلا شیا یا -
 غفا - اغفار - خراب شدن غفا بالقصر ما یرج من
 الطعام کالروان قیری یعنی دانکه آنرا تخم
 خوانند که در گندم بیرون آید و ایضا آذنه تصیب

الغفل وهو شبه الغیار - لقع علی البسیر فینعه عن الواو
 و الفصح فی صغ طنیه -
 غلی - غلا - غلیان - جوشیدن و یک (صحف ا
 ک ۲) غلو الا حدیث و کثیر شستن در هر چیز (معنی من)
 یقال منه غلانی الامرای جاوز فی الحد - غلا و بالفتح
 گران شدن شرح - غلو دور انداختن شیرینایت
 قدرت غلوة یک تیر بر تاب مسافت و نشانه غلا
 ج - و فی النخل حری المذکیات غلا و - غسلا و
 جوشانیدن و گران کردن شرح را و گران خریدن چیزی
 یقال منه غلی بالهم و غالی به - و لغالی هم الناقة ای
 ارتفع و در صب - غالیة سیاهه خوشبو که مو سے را ابو
 حساب کتبه و منه تغلیت بالغالیة و ناقة - مثلا
 الوبی تغلی اذا تواجعت اخافها - و غللا و غللا فتن غللا
 مثال غلا از حد در گذشتن لغتاب و لغلقتن جوانی
 و اول آن -
 غمی - غما - بالفتح و القصر بهوش لقال ترکت فلانا
 غمی لے مغشیا علیه و ترکتها و ترکتم و ترکتم غمی
 سوار لانه مصدر دان شدت قلت غمیان هم غما
 انما و بهوشی یقال غمی علیه فهو غمی علیه و غمی علیه
 فهو غمی لیتعل کلاهما مجویین - و غمی علیه الخراسی
 استعجم مثل غم غمی البیت ما فوق المسکت من القصب
 والتراب و نحوه فان کسرت مدوت و قلت الغما
 و قد غمیت البیت
 غمی - غمیته - بالضم بی نیازی یقال غمی به
 عند غمیته غمیته المرأة یزوها فنیما بالضم لے
 استغفنت و غمی بالمكان اقام به و غمیته ای عایشه
 کما بالكسر - غما بالمد و بالفتح فانه و سو و غما بالكسر
 و المد و غمی بالقصر تو انگری و در شگه تقول غمی
 غمی فهو غمی و هو الغنا - من عطفان اغلا

غرو
 غلی
 غشی
 غزو
 غمی
 غطا
 غمی
 غسو
 غشی